

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Фізико-технічний факультет
Кафедра безпеки життєдіяльності

**ДОЗВІЛЬНІ ДОКУМЕНТИ НА СПЕЦІАЛЬНЕ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Методичні вказівки за природоохоронним законодавством
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми
навчання за спеціальністю 183 «Технології захисту навколишнього
середовища»

Дніпро
2024

УДК 911.2:379.85(45УКР3,3)

ББК 20.18+ 28.088

М-69

Долженкова О.В. Методичні вказівки за природоохоронним законодавством для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми навчання за спеціальністю 183 «Технології захисту навколишнього середовища». Дніпро: 2024, 60 с.

Рецензенти:

Ворошилова Н.В. канд. біол. наук, доцентка кафедри екології (Дніпровський державний аграрно-економічний університет);

Носова Т.В. канд.техн наук, доцентка кафедри ракетно-космічних та інноваційних технологій (Дніпровський національний університет)

Затверджено до видання на Вченій Раді ФТФ ДНУ, протокол № 10
від 26 березня 2024 р.)

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Тема 1 Дозвільна система у сфері екологічної безпеки.....	5
1.2 Об'єкти, на які необхідно отримувати дозвільні документи	6
1.3 Порядок отримання документів дозвільного характеру.....	7
1.4 Реєстр документів дозвільного характеру та єдиний державний портал адміністративних послуг.....	9
1.5 Формування єдиної інформаційної політики з питань дозвільної системи у сфері господарської діяльності.....	12
1.6 Відповідальність у сфері видачі документів дозвільного характеру.....	12
Тема 2 Оцінка впливу на довкілля	14
Тема 3 Дозвільні документи у сфері охорони атмосферного повітря	17
Тема 4 Дозвільні документи на спеціальне водокористування	22
Тема 5 Дозвільні документи на спеціальне користування надрами.....	26
5.1 Умови отримання дозволу.....	29
5.2 Отримання спеціальних дозволів шляхом участі в аукціоні	31
Тема 6 Дозвільні документи у спеціальному використанні об'єктів тваринного та рослинного світу	33
Тема 7 Дозвільна системи та інформаційне забезпечення у сфері управління відходами	51
Список рекомендованої літератури.....	59

ВСТУП

В законі України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» задекларовано, що державне регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища дасть змогу встановити науково обґрунтовані обмеження на використання природних ресурсів і забруднення навколишнього природного середовища та впровадити інтегрований дозвіл щодо регулювання забруднення навколишнього природного середовища відповідно до Директиви 2010/75/ЄС про промислове забруднення (комплексне запобігання і контроль за забрудненнями), а стратегічна екологічна оцінка та оцінка впливу на довкілля дасть змогу запобігти негативному впливу на навколишнє природне середовище та встановити відповідність запланованої чи здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки [1].

В Україні на сьогоднішній день існує громіздка система отримання підприємствами дозвільних документів для проведення екологічної діяльності, яка потребує перегляду та удосконалення з урахуванням європейських підходів, цей процес вже розпочався і триває.

В даних методичних вказівках розміщені витяги з основних природоохоронних законів, які стосуються спеціального природокористування, що відбувається на підставі дозволів.

Метою такої добірки нормативних актів є їх розміщення разом, що надає змогу швидко знаходити необхідну інформацію щодо дозволу на використання будь-якого природного ресурсу і є необхідною під час вивчення дисципліни «Екологічні дозволи для промислових підприємств».

Розглянуто основні принципи, які закладено в основу дозвільної системи, об'єкти та суб'єкти цієї системи, порядок отримання дозвільних документів, внесення інформації в єдиний реєстр на державному порталі адміністративних послуг, а також обставини, за яких можлива відмова у наданні дозволів.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану» від 18.03.2022 № 314 у період воєнного стану право на провадження господарської діяльності може набуватися суб'єктами господарювання на підставі безоплатного подання до органів ліцензування, дозвільних органів та суб'єктів надання публічних (електронних публічних) послуг декларації про провадження господарської діяльності без отримання дозвільних документів (документів дозвільного характеру, ліцензій або інших результатів надання публічних послуг) [2].

Методична розробка призначена для студентів, що навчаються за спеціальністю 183 «Технології захисту навколишнього середовища».

Тема 1 Дозвільна система у сфері екологічної безпеки

Промислові підприємства в своїй діяльності використовують природні ресурси. Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 1991 р. передбачено регулювання використання природних ресурсів – загального та спеціального.

Якщо громадяни України використовують природні ресурси виключно для задоволення життєво необхідних потреб (естетичних, оздоровчих, рекреаційних, матеріальних тощо), то таке право надається безоплатно, без закріплення цих ресурсів за окремими особами і надання відповідних дозволів, за винятком обмежень, передбачених законодавством України.

В порядку спеціального використання природних ресурсів громадянам, підприємствам, установам і організаціям надаються у володіння, користування або оренду природні ресурси на підставі спеціальних дозволів, зареєстрованих у встановленому порядку, за плату для здійснення виробничої та іншої діяльності, а у випадках, передбачених законодавством України, – на пільгових умовах [3].

У системі правового забезпечення екологічної діяльності підприємств передбачено отримання дозвільних документів, на основі яких регулюються питання відносин спеціального природокористування.

Порядок видачі дозвільних документів на окремі об'єкти природного середовища встановлено у природоресурсному законодавстві, а прийнятий у 2005 р. закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» визначив правові та організаційні засади функціонування дозвільної системи у сфері господарської діяльності й дозвільні механізми природокористування перейшли під його регулювання [4].

Основними принципами державної політики з питань дозвільної системи у сфері господарської діяльності є:

захист прав, законних інтересів суспільства, територіальних громад та громадян, життя громадян, охорона навколишнього природного середовища та забезпечення безпеки держави;

розвиток конкуренції;

прозорість процедури видачі документів дозвільного характеру;

додержання рівності прав суб'єктів господарювання під час видачі документів дозвільного характеру;

відповідальність посадових осіб дозвільних органів, адміністраторів та суб'єктів господарювання за порушення вимог законодавства з питань видачі документів дозвільного характеру;

зменшення рівня державного регулювання господарської діяльності;
установлення єдиних вимог до порядку видачі документів дозвільного характеру.

1.2 Об'єкти, на які необхідно отримувати дозвільні документи

В законі «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» з урахуванням останніх змін, внесених у 2023 р., визначено:

дозвільна система у сфері господарської діяльності – сукупність урегульованих законодавством відносин, які виникають між дозвільними органами, адміністраторами та суб'єктами господарювання у зв'язку з видачею документів дозвільного характеру, переоформленням, анулюванням документів дозвільного характеру;

дозвільні органи – суб'єкти надання адміністративних послуг, їх посадові особи, уповноважені відповідно до закону видавати документи дозвільного характеру;

документ дозвільного характеру – дозвіл, висновок, рішення, погодження, свідоцтво, інший документ в електронному вигляді (запис про наявність дозволу, висновку, рішення, погодження, свідоцтва, іншого документа в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань), який дозвільний орган зобов'язаний видати суб'єкту господарювання у разі надання йому права на провадження певних дій щодо здійснення господарської діяльності або видів господарської діяльності та/або без наявності якого суб'єкт господарювання не може проваджувати певні дії щодо здійснення господарської діяльності або видів господарської діяльності.

Об'єктами, на які видається документ дозвільного характеру можуть бути природні ресурси, земельна ділянка, ґрунтовий покрив земельних ділянок, споруда, будівля, приміщення, устаткування, обладнання та механізми, що вводяться в експлуатацію або проектуються, окрема операція, господарська діяльність певного виду, робота та послуга, а також документи, які використовуються суб'єктом господарювання у процесі проходження погоджувальної (дозвільної) процедури (проектна документація на будівництво об'єктів, землепорядна документація, містобудівна документація, гірничий відвід) [4].

Відносини використання природних ресурсів виникають, як правило, на підставі адміністративного акту державного органу. Дозволи, як різновиди таких актів, мають пріоритетне значення і у системі юридичних фактів, з

якими пов'язане виникнення відносин використання природних ресурсів, і у системі правових засобів регулювання відносин природокористування та є елементами адміністративно-правового режиму регулювання охорони довкілля і раціонального використання природних ресурсів. Від досконалості дозвільної системи, дозвільних процедур напряду залежить ефективність правового механізму регулювання природокористування.

Суб'єкт господарювання повідомляє дозвільний орган про свою відповідність вимогам законодавства до певного виду господарської діяльності (у тому числі матеріально-технічної бази, кваліфікації персоналу - якщо це зумовлено особливостями провадження відповідного виду господарської діяльності) та на підставі якого набуває право на провадження заявленого виду господарської діяльності і несе передбачену законом відповідальність подачею декларації про провадження господарської діяльності.

Основні вимоги до дозвільної системи у сфері господарської діяльності:
необхідність одержання документа дозвільного характеру;

дозвільний орган, уповноважений видавати документ дозвільного характеру;

платність або безоплатність видачі документа дозвільного характеру;

строк прийняття рішення про видачу або відмову у видачі документа дозвільного характеру;

вичерпний перелік підстав для відмови у видачі та анулювання документа дозвільного характеру;

можливість набуття суб'єктом господарювання права на провадження певних дій щодо здійснення господарської діяльності за декларативним принципом.

1.3 Порядок отримання документів дозвільного характеру

Порядок видачі документів дозвільного характеру центральними органами виконавчої влади установлює Кабінет Міністрів України (КМУ) за поданням відповідного дозвільного органу, погодженим з уповноваженим органом.

Такий порядок передбачає, зокрема, вичерпний перелік документів, які необхідно подати суб'єкту господарювання для одержання документа дозвільного характеру, визначення строку дії цього документа або необмеженість строку його дії.

Відповідно до закону України «Про адміністративні послуги», прийнятого у 2013 р. фізична чи юридична особа за отриманням дозволу звертається до центру надання адміністративних послуг, тобто органу виконавчої влади, іншого державного органу, органу місцевого самоврядування, їх посадових

осіб, державного реєстратора, суб'єкта державної реєстрації, які уповноважені відповідно до закону надавати адміністративні послуги [5].

Видача документів дозвільного характеру місцевими дозвільними органами здійснюється за принципом організаційної єдності, що передбачає наявність адміністратора.

Суб'єкт господарювання має право вибору способу отримання документів дозвільного характеру – безпосередньо за зверненням у відповідні місцеві дозвільні органи, представники яких здійснюють прийом суб'єктів господарювання в одному приміщенні або за зверненням до адміністратора.

Порядок взаємодії представників місцевих дозвільних органів, які здійснюють прийом суб'єктів господарювання в одному приміщенні, затверджує відповідна місцева рада (її виконавчий комітет) або районна державна адміністрація.

У разі надання на підставі договору оренди чи інших договорів у тимчасове користування приміщень та обладнання за умови збереження виду діяльності і стану цих приміщень та обладнання від орендаря або іншого користувача не вимагається одержання документа дозвільного характеру на їх використання (експлуатацію), крім потенційно небезпечних об'єктів та в разі використання машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки.

Відповідальність за використання (експлуатацію) приміщень та обладнання покладається на особу, визначену відповідним договором.

Розмір тарифів, у тому числі їх граничні розміри, на проведення дозвільними органами обстежень (експертиз), які є підставою для видачі документів дозвільного характеру, затверджує КМУ.

Розмір тарифів на проведення суб'єктами господарювання обстежень (експертиз), які є підставою для видачі документів дозвільного характеру, не може перевищувати граничних розмірів, установлених для дозвільних органів.

Адміністратор – посадова особа міської ради, районної державних адміністрацій, яка організовує видачу суб'єкту господарювання документів дозвільного характеру та забезпечує взаємодію місцевих дозвільних органів щодо видачі документів дозвільного характеру.

Кількість адміністраторів визначається рішенням відповідної міської ради або районної державної адміністрації.

Адміністратор повинен мати вищу освіту та стаж роботи на державній службі або стаж служби в органах місцевого самоврядування не менше одного року або стаж роботи в інших сферах управління не менше трьох років.

Основними завданнями адміністратора є:

надання суб'єкту господарювання вичерпної інформації щодо вимог та порядку одержання документа дозвільного характеру;

прийняття від суб'єкта господарювання документів, необхідних для одержання документів дозвільного характеру, їх реєстрація та подання документів (їх копій) відповідним місцевим дозвільним органам;

видача суб'єкту господарювання документів дозвільного характеру;
забезпечення взаємодії місцевих дозвільних органів та документообігу;
організаційне та інформаційне забезпечення проведення
представниками місцевих дозвільних органів спільного обстеження об'єкта, на
який видається документ дозвільного характеру;

контроль за додержанням посадовими особами місцевих дозвільних
органів строків розгляду та видачі документів дозвільного характеру;

формування та ведення реєстру документів дозвільного характеру;

інформування посадової особи, якій він підпорядковується, а також
територіального органу уповноваженого органу про порушення вимог
законодавства з питань видачі документів дозвільного характеру посадовою
особою місцевого дозвільного органу;

підготовка пропозицій щодо удосконалення процедури видачі
документів дозвільного характеру.

Адміністратор має право безоплатно одержувати у триденний строк з
моменту запиту інформацію від місцевих дозвільних органів, пов'язану з
видачою документів дозвільного характеру, за винятком інформації, що
становить державну таємницю.

Виконавчі органи міських рад, районні та районні у містах Києві і
Севастополі державні адміністрації забезпечують адміністраторів повною
інформацією щодо порядку видачі документів дозвільного характеру
місцевими дозвільними органами, зокрема переліку документів, необхідних
для одержання документів дозвільного характеру, зразків заяв та необхідних
бланків, строків видачі документів дозвільного характеру, розміру плати за їх
видачу (у разі її встановлення).

Типове положення про адміністратора, порядок взаємодії
адміністратора з місцевими дозвільними органами, суб'єктами
господарювання та територіальним органом уповноваженого органу
затверджує уповноважений орган.

Порядок взаємодії місцевих дозвільних органів, адміністратора, суб'єкта
господарювання та територіального органу уповноваженого органу в місті
обласного значення затверджується міською радою на підставі типового
положення за погодженням з територіальним органом уповноваженого
органу.

Порядок взаємодії місцевих дозвільних органів, адміністратора, суб'єкта
господарювання та територіального органу уповноваженого органу в районах
затверджується відповідною районною державною адміністрацією на підставі
типового положення.

1.4. Реєстр документів дозвільного характеру та єдиний державний портал адміністративних послуг

Адміністратор веде реєстр документів дозвільного характеру.

Інформація, що міститься в реєстрі, є відкритою. За користування даними реєстру справляється плата, розмір якої встановлює районна державна адміністрація або міська рада за погодженням із відповідним територіальним органом уповноваженого органу, що зараховується до відповідного бюджету.

Порядок формування, ведення та користування реєстром визначає уповноважений орган.

Для отримання дозволу суб'єкт господарювання або уповноважена ним особа (далі – заявник) подає адміністратору заяву, форму якої затверджує Кабінет Міністрів України за поданням уповноваженого органу та за погодженням з дозвільними органами.

До заяви додаються:

копія свідоцтва про державну реєстрацію суб'єкта господарювання;
документи, які підтверджують внесення плати за видачу документа дозвільного характеру, якщо вона передбачена законом;

документи, необхідні для видачі документа дозвільного характеру, передбачені законодавством, яким регулюються відносини, пов'язані з його одержанням [5].

Заява та документи подаються в одному примірнику особисто заявником або рекомендованим листом.

У разі надання заяви та документів рекомендованим листом підпис заявника підлягає нотаріальному посвідченню.

Адміністратор реєструє заяву та документи в журналі, який веде за зразком, встановленим уповноваженим органом.

Заява та документи, що додаються до неї, приймаються за описом, копія якого видається заявнику з відміткою про дату та номер їх реєстрації.

Заборонено вимагати від заявника для одержання документа дозвільного характеру документи, не передбачені законодавством.

Заявник несе відповідальність за достовірність інформації, зазначеної в заяві та документах, що додаються до неї.

Адміністратор після надходження заяви та документів, що додаються до неї, формує дозвільну справу, у якій зберігаються подані заявником документи для видачі чи переоформлення документа дозвільного характеру, видачі дублікатів, копій документа дозвільного характеру, а також копії рішень дозвільних органів з відповідних питань.

Адміністратор несе відповідальність за зберігання дозвільної справи.

Копії заяви та документів, що додаються до неї, засвідчені підписом адміністратора, у день реєстрації заяви або наступного робочого дня передаються до відповідних місцевих дозвільних органів.

Місцеві дозвільні органи протягом п'яти робочих днів з дати одержання від адміністратора заяви та документів, якщо інше не передбачено законом, приймають рішення про видачу або відмову у видачі суб'єкту господарювання документа дозвільного характеру та передають протягом двох робочих днів з дати прийняття відповідного рішення адміністратору відповідні документи. У

рішенні про відмову у видачі документа дозвільного характеру зазначаються підстави такої відмови [5].

Адміністратор наступного робочого дня після одержання документа дозвільного характеру повідомляє заявника про місце і час видачі документа дозвільного характеру.

У разі прийняття місцевим дозвільним органом рішення про відмову у видачі документа дозвільного характеру адміністратор повідомляє про це заявника наступного робочого дня після одержання відповідного рішення.

У разі проведення місцевими дозвільними органами спільного обстеження об'єкта, на який видається документ дозвільного характеру, адміністратор наступного робочого дня після прийняття відповідного рішення повідомляє про це суб'єкта господарювання.

У разі встановлення за результатами перевірки факту подання в заяві та документах, що додаються до неї, недостовірної інформації документ дозвільного характеру, виданий на їх підставі, підлягає анулюванню. За результатами перевірки відповідний дозвільний орган складає акт і протягом двох робочих днів письмово повідомляє про це суб'єкта господарювання.

У разі необхідності отримання документа дозвільного характеру, який видається дозвільним органом, розташованим в обласному центрі, адміністратор повинен передати адміністратору, місцезнаходженням якого є обласний центр, документи, необхідні для отримання документа дозвільного характеру, отримати документ дозвільного характеру та видати його суб'єкту господарювання.

Надання адміністративних послуг в електронній формі та доступ суб'єктів звернення до інформації про адміністративні послуги з використанням мережі Інтернет забезпечуються засобами Єдиного державного вебпорталу електронних послуг, який є офіційним джерелом інформації про надання адміністративних послуг в Україні.

Держателем Єдиного державного вебпорталу електронних послуг є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері надання адміністративних послуг [5].

Відповідальний за адміністрування Єдиного державного вебпорталу електронних послуг визначається Кабінетом Міністрів України.

Кабінет Міністрів України затверджує «Положення про Єдиний державний вебпортал електронних послуг», в якому визначаються основні завдання, функціональні можливості, суб'єкти ведення та інформація вебпорталу, строки та порядок подання інформації для розміщення на ньому, а також інші питання функціонування вебпорталу.

Захист інформації, що міститься в Єдиному державному вебпорталі електронних послуг, відповідно до вимог законодавства про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах та про захист персональних даних здійснює центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері надання адміністративних послуг [5].

1.5.Формування єдиної інформаційної політики з питань дозвільної системи у сфері господарської діяльності

Дозвільні органи забезпечують оприлюднення та вільний доступ до необхідної суб'єктам господарювання інформації для провадження ними господарської діяльності.

Обласні, міські державні адміністрації забезпечують створення та функціонування в мережі Інтернет веб-сторінок, які містять інформацію, необхідну суб'єктам господарювання для провадження ними господарської діяльності.

Місцеві дозвільні органи подають для розміщення на веб-сторінках інформацію, необхідну для провадження господарської діяльності, зокрема, про перелік об'єктів нерухомого майна, що потребують реконструкції, перелік будівель, приміщень, земельних ділянок, які надаються або можуть бути надані в оренду.

3. Адміністратор та дозвільні органи забезпечують безоплатне консультування з питань отримання відповідних документів дозвільного характеру за зверненням суб'єкта господарювання.

Уповноважений орган:

розробляє або бере участь у розробленні і погоджує проекти нормативно-правових актів з питань видачі документів дозвільного характеру;

узагальнює практику застосування законодавства з питань видачі документів дозвільного характеру, готує та подає пропозиції щодо його вдосконалення;

здійснює методологічне забезпечення діяльності дозвільних органів та адміністраторів;

здійснює в межах своєї компетенції контроль за додержанням вимог законодавства з питань видачі документів дозвільного характеру;

організовує навчання та підвищення кваліфікації адміністраторів [5].

1.6.Відповідальність у сфері видачі документів дозвільного характеру

Посадові особи дозвільних органів та адміністратори за порушення вимог законодавства з питань видачі документів дозвільного характеру несуть відповідальність у порядку, встановленому законом.

Дії або бездіяльність посадових осіб дозвільних органів та адміністраторів можуть бути оскаржені до суду в порядку, встановленому законом.

Шкода, завдана фізичним або юридичним особам посадовими особами дозвільного органу внаслідок їх неправомірних діянь, відшкодовується у встановленому законом порядку.

У разі застосування дозвільним органом нормативно-правових актів, прийнятих з порушеннями, суб'єкт господарювання, законні права якого були порушені у зв'язку з прийняттям та застосуванням таких нормативно-правових актів, має право звернутися до суду з позовом про захист (поновлення) своїх прав та відшкодування завданої шкоди.

Провадження господарської діяльності без державної реєстрації як суб'єкта господарювання або без одержання ліцензії на провадження певного виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню відповідно до закону, чи без одержання дозволу, іншого документа дозвільного характеру, якщо його одержання передбачене законом, тягне за собою накладення штрафу від двадцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією виготовленої продукції, знярядь виробництва і сировини чи без такої [4].

Дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за те ж порушення, тягнуть за собою накладення штрафу від тридцяти до шістдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією виготовленої продукції, знярядь виробництва і сировини чи без такої.

Надання суб'єктом господарювання дозвільному органу або адміністратору недостовірної інформації щодо відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства тягне за собою накладення штрафу від сорока до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»;

Неповідомлення або несвоєчасне повідомлення дозвільним органом або адміністратором суб'єкта господарювання про прийняття рішення про відмову у видачі такого документа у строк, встановлений законом, веде до накладення штрафу на посадових осіб від двадцяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Порушення строків прийняття дозвільним органом рішення про видачу документа дозвільного характеру, неповідомлення адміністратором суб'єкта господарювання про одержання від дозвільних органів відповідних документів у строк, встановлений законом, тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від двадцяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені посадовою особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення, тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб від п'ятдесяти до сімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Безпідставна відмова дозвільним органом суб'єкту господарювання у видачі документа дозвільного характеру веде до накладення штрафу на посадових осіб від двадцяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»[4].

Тема 2. Оцінка впливу на довкілля

У 2017 році відбулась подія, яка суттєво вплинула на процедуру отримання дозвільних документів для підприємств, що провадять екологічну діяльність, а саме, вступив в дію Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» (далі – Закон про ОВД). За цим законом всі суб'єкти господарювання мають отримати новий дозвільний документ – *висновок з оцінки впливу на довкілля*.

Згідно Закону про ОВД вплив на довкілля – це будь-які наслідки планованої діяльності для довкілля, в тому числі наслідки для безпечності життєдіяльності людей та їхнього здоров'я, флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, повітря, води, клімату, ландшафту, природних територій та об'єктів, історичних пам'яток та інших матеріальних об'єктів чи для сукупності цих факторів, а також наслідки для об'єктів культурної спадщини чи соціально-економічних умов, які є результатом зміни цих факторів [6].

Оцінка впливу на довкілля — це процедура, яка передбачає поетапне виконання робіт з оцінки впливу діяльності суб'єкта господарювання на довкілля для досягнення кінцевого результату — отримання висновку з ОВД.

Оцінка впливу на довкілля проводиться в такі етапи:

- а) визначення необхідності проведення ОВД;
- б) повідомлення про плановану діяльність (ст.5 Закону про ОВД);
- в) безпосередня підготовка звіту з ОВД (відповідно до ст.6 Закону про ОВД);
- г) проведення громадського обговорення звіту з ОВД (відповідно до ст. 7,8 Закону про ОВД);
- д) отримання висновку з оцінки впливу на довкілля (відповідно до ст. 9 Закону про ОВД);
- е) отримання рішення про провадження планованої діяльності з урахуванням висновку з ОВД (у разі необхідності);
- є) післяпроектний моніторинг з метою виявлення розбіжностей у прогнозованих рівнях впливу та впливу в результаті фактичної діяльності..

Обов'язково підлягає оцінці впливу планована діяльність (у процесі прийняття рішення про провадження такої діяльності), яка віднесена до першої і другої категорії видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля згідно частин другої і третьої статті 3 Закону про ОВД.

Суб'єкти господарювання, які отримали рішення про провадження планованої діяльності до набрання чинності Закону про ОВД можуть обійтись без отримання висновку з ОВД.

Якщо діючий суб'єкт мав такі обставини: *розширення та зміни, включаючи перегляд або оновлення умов провадження планованої діяльності,*

встановлених (затверджених) рішенням про провадження планованої діяльності або подовження строків її провадження, реконструкцію, технічне переоснащення, капітальний ремонт, перепрофілювання діяльності та об'єктів, і якщо дані зміни спричинили значний вплив на довкілля відповідно до постанови КМУ від 13 грудня 2017 р. № 1010 (збільшення утворюваних та утворення нових видів небезпечних відходів, збільшення та/або появи нових джерел викидів в атмосферне повітря та скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінення), то оцінка впливу на довкілля все ж має бути проведена на підприємстві, та все ж необхідно отримати висновок з ОВД.

Разом з тим, компанії, які отримали у свій час висновок державної екологічної експертизи до набуття чинності цим законом, мають статус висновку з ОВД [6].

Функції видачі висновку з оцінки впливу на довкілля покладено на уповноважений територіальний орган з питань екології та природних ресурсів та уповноважений центральний орган з питань екології та природних ресурсів (у випадку п.3 ст.5 Закону про ОВД — відноситься до першої категорії видів діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля, може мати значний транскордонний вплив, стосується зони відчуження або безумовного відселення, або фінансуватиметься із залученням іноземних кредитів під державні гарантії).

Після з'ясування суб'єктом господарської діяльності необхідності проведення процедури ОВД, він має направити до територіального (центрального) органу повідомлення про плановану діяльність, в якому будуть вказані характеристики планованої діяльності, соціально-економічний вплив, сферу, джерела та види можливого впливу на довкілля, належність до категорії, рівня деталізації інформації. Повідомлення оприлюднюється шляхом внесення до Єдиного державного реєстру.

Суб'єкт господарювання забезпечує підготовку звіту з оцінки впливу на довкілля і несе відповідальність за достовірність наведеної у звіті інформації згідно з законодавством.

Звіт з ОВД включає:

- опис та технічні характеристики планованої діяльності;
- опис виправданих альтернатив;
- опис поточного стану довкілля;
- опис факторів довкілля, які зазнають впливу в результаті діяльності, опис можливого та ймовірного впливу на довкілля з деталізацією (джерела впливів (викиди в атмосферне повітря, скиди у водні об'єкти, шумовий вплив, вібрація, вплив на ґрунти на ландшафти), обсяги таких впливів, їх відповідність до нормативних;
- опис соціально – економічних ризиків планованої діяльності;

заходи моніторингу та обліку впливів;
пропозиції щодо заходів, спрямованих запобіганню негативного впливу;
зауваження та пропозиції громадськості, що надійшли.

Звіт та оголошення про початок громадського обговорення подаються уповноваженому територіальному (центральному) органу.

Проведення детального аналізу впливів на довкілля, його оцінка, опис, визначення альтернатив відповідно до законодавства та виконання самого звіту потребують залучення кваліфікованих спеціалістів екологічного, геологічного напрямків. Тому, для якісного виконання робіт з оцінки впливу на довкілля, суб'єкту господарювання варто звернутись до організації, яка спеціалізується на проведенні таких робіт.

Громадське обговорення звіту з ОВД здійснює уповноважений територіальний (центральный) орган у формі громадських слухань та у формі отримання письмових зауважень і пропозицій. Таке обговорення триває від 25 до 35 робочих днів. Повідомлення про початок громадського обговорення оприлюднюється на офіційному веб-сайті уповноваженого органу.

Уповноважений територіальний/центральный орган видає висновок ОВД, в якому визначає допустимість чи обґрунтовує недопустимість планованої діяльності, визначає умови її провадження.

Уповноважений територіальний (центральный) орган, видає висновок з оцінки впливу на довкілля, яким, виходячи з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, зокрема величини та масштабів такого впливу, характеру, інтенсивності і складності, ймовірності, очікуваного початку, тривалості, частоти і невідворотності впливу, передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення впливу на довкілля, визначає допустимість чи обґрунтовує недопустимість провадження планованої діяльності та визначає екологічні умови її провадження.

Висновок з оцінки впливу на довкілля є обов'язковим для виконання [6].

Висновок з оцінки впливу на довкілля враховується при прийнятті рішення про провадження планованої діяльності та може бути підставою для відмови у видачі рішення про провадження планованої діяльності.

Висновок з ОВД може передбачати необхідність здійснення післяпроектного моніторингу. Для проведення таких дій підприємству також краще залучати спеціалістів (проектантів — екологів, геологів, інших) з метою здійснення таких робіт якісно, оскільки екологічна інспекція під час проведення перевірок також буде проводити аналіз, наскільки вплив в результаті діяльності підприємства відповідає заявленому у висновку з ОВД.

Найбільш суттєві наслідки порушень закону про ОВД – тимчасова заборона та припинення діяльності підприємства. Дані санкції застосовують у випадках порушення законодавства у сфері оцінки впливу на довкілля,

зокрема, у разі недотримання під час провадження господарської діяльності, експлуатації об'єктів, інших втручань у природне середовище і ландшафти, екологічних умов, передбачених у висновку з оцінки впливу на довкілля.

На підставі ст.16 Закону України про ОВД – діяльність суб'єктів господарювання незалежно від форми власності, що провадиться з порушенням законодавства про оцінку впливу на довкілля, може бути:

1) тимчасово заборонена (зупинена) – до виконання встановлених у висновку з оцінки впливу на довкілля екологічних умов зупиняється експлуатація підприємства чи окремих його цехів (дільниць) і одиниць обладнання;

2) припинена – повністю припиняється експлуатація підприємства чи окремих його цехів (дільниць) і одиниць обладнання.

Тема 3 Дозвільні документи у сфері охорони атмосферного повітря

Для провадження діяльності суб'єктом господарювання, внаслідок якої здійснюються викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення, необхідно отримати *спеціальний дозвіл* (ч. ч. 5, 6 ст. 11 закону «Про охорону атмосферного повітря»).

Дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами – це офіційний документ, який дає право підприємствам, установам, організаціям та громадянам - підприємцям експлуатувати об'єкти, з яких надходять в атмосферне повітря забруднюючі речовини або їх суміші, за умови дотримання встановлених відповідних нормативів гранично-допустимих викидів та вимог до технологічних процесів у частині обмеження викидів забруднюючих речовин протягом визначеного в дозволі терміну.

Відповідно до ст. 11 Закону «Про охорону атмосферного повітря» *стаціонарні джерела*, що здійснюють шкідливі викиди в атмосферу, поділяють на три групи:

перша група – об'єкти, які взяті на державний облік і мають виробництва або технологічне устаткування, на яких повинні впроваджуватися екологічно безпечні технології та методи керування;

друга група – об'єкти, які взяті на державний облік і не мають виробництв або технологічного устаткування, на яких повинні впроваджуватися екологічно безпечні технології та методи керування.

До третьої групи належать об'єкти, які не належать до першої і другої груп [7].

Для одержання дозволу на викиди суб'єкт господарювання, об'єкт якого належить до першої групи, та суб'єкт господарювання, об'єкт якого знаходиться на території зони відчуження, зони безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок

Чорнобильської катастрофи, подає центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, або через центри надання адміністративних послуг, а суб'єкт господарювання, об'єкт якого належить до другої або третьої групи, – обласним, Київській, Севастопольській міським державним адміністраціям, органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища або через центри надання адміністративних послуг:

документи, в яких обґрунтовуються обсяги викидів забруднюючих речовин, оформлені відповідно до вимог, затверджених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, в паперовій та/або електронній формі;

відомості, що підтверджують факт та дату опублікування в місцевих друкованих засобах масової інформації повідомлення про намір отримати дозвіл на викиди, із зазначенням адреси обласної, Київської, Севастопольської міських державних адміністрацій, органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, до яких можуть надсилатися зауваження громадських організацій та окремих громадян у порядку, встановленому КМУ;

відомості щодо наявності висновку з оцінки впливу на довкілля, в якому визначено допустимість провадження планованої діяльності, яка згідно з вимогами [6] підлягає оцінці впливу на довкілля;

повідомлення обласної, Київської, Севастопольської міських державних адміністрацій, органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища про наявність або відсутність зауважень громадськості щодо видачі суб'єкту господарювання дозволу на викиди, що надається у порядку, встановленому КМУ.

Порядок проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачою дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців, які отримали такі дозволи, затверджений постановою КМУ «Про затвердження Порядку проведення робіт, пов'язаних з видачою дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку суб'єктів господарювання, які отримали такі дозволи» [8].

Строк дії дозволу на викиди, виданого суб'єкту господарювання, об'єкт якого належить до першої групи, суб'єкту господарювання, об'єкт якого знаходиться на території зони відчуження, зони безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи,

сім років,

для об'єкту, який належить до другої групи, – десять років,

для об'єкту, який належить до третьої групи, – необмежений.

Дозволи на викиди видають за умови:

неперевищення протягом строку їх дії встановлених нормативів екологічної безпеки;

неперевищення нормативів допустимих викидів забруднюючих речовин стаціонарних джерел;

дотримання вимог до технологічних процесів у частині обмеження викидів забруднюючих речовин.

У разі зміни параметрів джерел викидів, їх кількості, кількісного та якісного складу забруднюючих речовин, впровадження заходів щодо скорочення викидів до зазначених дозволів вносяться зміни.

Суб'єкт господарювання щороку подає до дозвільного органу звіт про дотримання умов дозволу на викиди та виконання заходів щодо здійснення контролю за дотриманням встановлених гранично допустимих викидів забруднюючих речовин. Подання звіту та його розміщення на інтернет-ресурсі дозвільного органу здійснюються у порядку, встановленому КМУ [7].

Якщо за результатами спостережень за станом атмосферного повітря або розрахунковими даними встановлено зони, де внаслідок причин об'єктивного характеру встановлено перевищення нормативів екологічної безпеки, приймається рішення про поетапне зниження викидів забруднюючих речовин підприємствами, установами, організаціями та громадянами – суб'єктами підприємницької діяльності.

Тривалість кожного етапу та необхідне зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин на кожному етапі встановлює центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, обласними, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення.

Якщо на відповідній території встановлено, що фонові концентрації забруднюючих речовин перевищують гранично допустимі концентрації хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених пунктів, орган місцевого самоврядування приймає рішення про поетапне зниження викидів забруднюючих речовин суб'єктами господарювання шляхом затвердження відповідних регіональних програм охорони довкілля.

Пропозиції щодо тривалості кожного етапу виконання відповідної програми та необхідного зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин на кожному етапі подаються обласними, міськими державними адміністраціями, з питань охорони навколишнього природного середовища за погодженням з територіальним органом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення. Протягом місяця з дня затвердження відповідних регіональних програм охорони довкілля органи місцевого самоврядування повідомляють про затвердження цих програм центральний орган виконавчої

влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Для стаціонарних джерел викидів, через які в атмосферне повітря надходять забруднюючі речовини, обов'язково проводять інвентаризацію, метою якої є:

розробка нормативів утворення забруднюючих речовин, які відводяться в атмосферне повітря при експлуатації технологічного та іншого обладнання, споруд та об'єктів ;

розробка нормативів гранично допустимих викидів;

регулювання викидів забруднюючих речовин в атмосферу;

здійснення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря;

розробка короткострокових і довгострокових планів заходів підприємств;

розробка екологічних програм по зниженню викидів забруднюючих речовин в атмосферу[8].

Інвентаризацію джерел викидів мають право проводити підприємства, установи та організації, які мають у своєму складі акредитовану лабораторію на проведення лабораторних досліджень. Лабораторія повинна бути акредитована на проведення аналізів тих речовин, які присутні в викидах даного підприємства.

Взяття на державний облік об'єктів здійснюється за умови, якщо в їх викидах присутня хоча б одна забруднююча речовина (або група речовин), потенційний викид якої рівний або перевищує величину, зазначену в переліку забруднюючих речовин та порогових значень потенційних викидів, за якими здійснюється державний облік, вказаних у додатку 1 до «Інструкції про порядок та критерії взяття на державний облік об'єктів, які справляють або можуть справити шкідливий вплив на здоров'я людей і стан атмосферного повітря, видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, затвердженої наказом Мінприроди від 10 травня 2002 р. № 177».

Для одержання дозволу на викиди згідно зі ст. 11-1 закону України «Про охорону атмосферного повітря» суб'єкт господарювання подає:

заяву;

документи, в яких обґрунтовуються обсяги викидів забруднюючих речовин, оформлені відповідно до вимог, затверджених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, в паперовій та/або електронній формі;

відомості, що підтверджують факт та дату опублікування в місцевих друкованих засобах масової інформації повідомлення про намір отримати дозвіл на викиди, із зазначенням адреси обласної, міських державних адміністрацій, з питань охорони навколишнього природного середовища, до

яких можуть надсилатися зауваження громадських організацій та окремих громадян у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

відомості щодо наявності висновку з оцінки впливу на довкілля, в якому визначено допустимість провадження планованої діяльності, яка згідно з вимогами Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» підлягає оцінці впливу на довкілля;

повідомлення обласної, міських державних адміністрацій, з питань охорони навколишнього природного середовища про наявність або відсутність зауважень громадськості щодо видачі суб'єкту господарювання дозволу на викиди (надається у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України) [8].

Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану» від 18 березня 2022 р. № 314 передбачено отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин стаціонарними джерелами викидів за декларативним принципом.

Зокрема, у період воєнного стану право на провадження господарської діяльності може набуватися суб'єктами господарювання на підставі подання до Міністерства економіки декларації про провадження господарської діяльності, без отримання дозвільних документів (документів дозвільного характеру, ліцензій або інших результатів надання публічних послуг).

Форма декларації не затверджена, але затверджено перелік відомостей, які вносять до декларації про провадження господарської діяльності. Ними є:

1. Відомості про суб'єкта господарювання:

для юридичної особи – організаційно-правова форма, повне і скорочене найменування (у разі наявності), ідентифікаційний код згідно з ЄДРПОУ та місцезнаходження;

для фізичної особи - підприємця – прізвище, власне ім'я, по батькові, реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності), номер паспорта громадянина України (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку в паспорті громадянина України) та місце проживання.

2. Відомості про фактичну адресу (адреси) провадження господарської діяльності:

назва виду господарської діяльності, який провадиться суб'єктом господарювання.

назва дозвільного документа (назви дозвільних документів) на заміну якого (яких) на період воєнного стану подана декларація.

3. Відмітка про те, що суб'єкт господарювання ознайомлений з вимогами законодавства, якими встановлено вичерпний перелік вимог до провадження господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, отриманню документа дозвільного характеру, іншого результату надання публічної послуги, на заміну якого подана декларація, та зобов'язується їх виконувати.

Декларація може бути подана за вибором суб'єкта господарювання незалежно від задекларованого (zareєстрованого) місцезнаходження (місця проживання), місця провадження господарської діяльності або місцезнаходження відповідного об'єкта:

в електронній формі - через Єдиний державний веб-портал електронних послуг, зокрема засобами мобільного додатку Порталу Дія (Дія);

у паперовій формі – через центр надання адміністративних послуг, подана особисто суб'єктом господарювання або уповноваженою особою, надіслана поштою [8].

Міністерство економіки у період воєнного стану, а також протягом одного тижня з дня припинення чи скасування воєнного стану щодня має повідомляти відповідним органам ліцензування, дозвільним органам та суб'єктам надання публічних (електронних публічних) послуг інформацію про суб'єктів господарювання, які набули право на провадження господарської діяльності на підставі декларації, види господарської діяльності, які ними провадяться, та їх місцезнаходження, шляхом перенаправлення отриманих декларацій.

Також, суб'єкти господарювання, які набули право на провадження господарської діяльності на підставі декларації, невідкладно, але не пізніше одного місяця після припинення чи скасування воєнного стану звертаються до відповідних органів ліцензування, дозвільних органів та суб'єктів надання публічних (електронних публічних) послуг і отримують відповідні дозвільні документи в порядку, строки та на умовах, передбачених законодавством, без зупинення (припинення) їх діяльності.

Тимчасово, протягом дії воєнного стану в Україні та шести місяців після місяця, в якому воєнний стан буде припинено або скасовано, дозволяється експлуатація генераторів, систем безперебійного електроживлення, електрогенераторних установок без отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, крім випадків, якщо вони є невід'ємною частиною об'єкта нерухомого майна, введеного в експлуатацію до 24 лютого 2022 року (п. 1² розд. IX Закону № 2707)

Тема 4 Дозвільні документи на спеціальне водокористування

Згідно з Водним Кодексом України водокористування може бути двох видів – загальне та спеціальне.

Загальне водокористування здійснюється громадянами для задоволення їх потреб (купання, плавання на прогулянкових суднах, любительське і спортивне рибальство, водопій тварин, забір води з водних об'єктів без—застосування споруд або технічних пристроїв та з криниць) безкоштовно, без закріплення водних об'єктів за окремими особами та без надання відповідних дозволів.

Спеціальне водокористування – це забір води з водних об'єктів із застосуванням споруд або технічних пристроїв, використання води та скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, включаючи забір води та скидання забруднюючих речовин із зворотними водами із застосуванням каналів.

Спеціальне водокористування здійснюють юридичні і фізичні особи, насамперед, для задоволення питних потреб населення, а також для господарсько-побутових, лікувальних, оздоровчих, сільськогосподарських, промислових, транспортних, енергетичних, рибогосподарських (у тому числі для цілей аквакультури) та інших державних і громадських потреб.

Дозвіл на спеціальне водокористування (дозвіл на спецводокористування) – це нормативно-правовий документ дозвільного характеру, який надає право забору підземних та поверхневих вод з метою використання у господарській діяльності, а також скидання вод у водні об'єкти після використання.

Спеціальне водокористування (спецводокористування, СВК) – це забір підземних чи поверхневих вод з водних об'єктів з водотоків, в тому числі струмків, річок, природних та штучних водойм (озера, ставки, водосховища), джерел та підземних вод, а також вод моря, та скид забруднюючих речовин після водокористування назад у водні об'єкти.

Регламент призначення спеціального водокористування наведено у Водному Кодексі України [9]. Так, спецводокористування може виконуватись з метою здійснення водопостачання населення, лікувально-оздоровчою метою, виробничих потреб підприємства та інших супутніх потреб.

Щоб одержати право на користування підземними водами, необхідно отримати погодження від Державної служби геології та надр України.

Для використання водних об'єктів, які відносять до категорії лікувальних, – погодження від Міністерства охорони здоров'я.

У дозволі на спецводокористування зазначають : тип водокористування, тип та характеристику обладнання, що застосовується, ліміти на водозабір та скид стічних вод, умови та обмеження, за яких дозволяється спеціальне водокористування.

Юридичні та фізичні особи можуть здійснювати спеціальне водокористування виключно на основі дозволу на спеціальне водокористування, який видається територіальними органами Державного

агентства водних ресурсів України. Заяву на отримання, переоформлення чи анулювання дозволу на спеціальне водокористування суб'єкти господарської діяльності можуть подавати в паперовій чи електронній формі. Користування водними ресурсами технічними засобами та за допомогою споруд (водозаборів, свердловин) без дозволу на спецводокористування (СВК) заборонено, за його відсутність передбачена дисциплінарна, адміністративна, цивільно-правова або кримінальна відповідальність.

Дозвіл на СВК надають суб'єкту на безоплатній основі, проте за саме спеціальне водокористування державою справляється плата. Термін, на який надається дозвіл на спеціальне водокористування може становити від 3 (короткострокове водокористування) до 25 років (довгострокове водокористування) залежно від потреб підприємства чи фізичної особи. За необхідності строк водокористування може бути продовжено на той самий період за заявою водокористувача.

Для отримання дозволу на спецводокористування водокористувач повинен подати наступні документи:

обґрунтування суб'єктом господарювання потреби води у власній діяльності, зокрема, надані розрахунки згідно нормативів щодо водовикористання та водовідведення з розбивкою по місяцях [10];

графічна схема, а також текстовий опис місць забору води (в т.ч. підземних вод) та скиду вод назад до водних об'єктів після використання (зворотних вод);

нормативні розрахунки щодо кожного окремого скиду до водних об'єктів, які містять забруднюючі речовини та обґрунтовують обсяги гранично допустимого скиду (ГДС);

для житлово-комунальних та житлово-експлуатаційних підприємств, що займаються централізованим водопостачанням та/або водовідведенням встановлено необхідність подачі затверджених індивідуальних технологічних нормативів водовикористання питних вод;

копії документів, які підтверджують право користування водними об'єктами (для суб'єктів господарювання що користуються об'єктами на основі оренди).

Дозвіл на спеціальне водокористування надає Держводагентство не пізніше 30 днів з моменту реєстрації відповідної заяви від водокористувача.

У випадку використання водокористувачем підземних вод, що видобуваються у тому числі зі свердловин та каптажів, територіальна філія Держводагентства надсилає заяву та додатки на погодження до Держгеонадр.

При розгляді документів Держгеонадра перевіряють чи зареєстровані паспорти свердловин в єдиному державному реєстрі артезіанських свердловин. У дозволі на спецводокористування Держводагентство встановлює відповідні ліміти: на забір води, її використання та скидання

забруднюючих речовин, якщо такі присутні у водокористуванні суб'єкта господарювання. У випадку маловоддя ліміти можуть бути урізані органом, що видав дозвіл, без коригування останнього.

Дозвіл на спеціальне водокористування оформлюється лише якщо добовий обсяг забору перевищує 5м³/добу. Виключенням є видобуток підземних вод з метою розливу по пляшках. В такому випадку необхідно оформлювати дозвіл на СВК на будь-який обсяг підземних вод, що видобуваються. У випадку, якщо необхідність використання води відпала, водокористувач може анулювати дозвіл, звернувшись до територіальної філії з відповідною заявою про анулювання. Також, у випадку порушень орган, що видав дозвіл на спецводокористування, може звернутись до суду щодо анулювання дозволу на СВК.

Щоб отримати дозвіл на спеціальне водокористування за умови, що використана вода скидається у водні об'єкти, необхідно розрахувати та додати до заяви на отримання дозволу на спецводокористування нормативи гранично допустимого скидання (ГДС) у водні об'єкти забруднюючих речовин, які повертаються у довкілля разом зі зворотними водами. Ці кроки необхідні для контролю за дотриманням фонові якості води та норм якості води у контрольних створах (пункти, в межах водних об'єктів, що розташовуються нижче від місця скидання зворотних, в тому числі підземних вод).

Вода, що за власними характеристиками береться за основу під час розрахунків як прийнятна, вважається фонові за якістю. За визначення спроможності (можливості) приймати забруднюючі речовини беруться до уваги можливість розбавлення і змішування, а також здатність самоочистки водного об'єкту від домішок.

Найменша спроможність водного об'єкта асимілювати забруднюючі речовини розраховується для нормативів ГДС на основі періодів, що характеризуються найменшим обсягом водотоку, зокрема періоди літньої спеки чи зимової межени для найбільш маловодних (посушливих років). Для того, щоб визначити концентрацію речовини як фактичну для встановлення фактичних характеристик, зокрема хімічного складу вод, що повертаються у водні об'єкти, їх обчислюють на основі спостережень, в тому числі нехарактерних, у різні періоди поточного та попереднього років.

Процес отримання дозволу на спецводокористування чи його анулювання з 2019 року став значно простіше, адже тепер це можна зробити на порталі електронних послуг Державного агентства водних ресурсів за допомогою електронного підпису. Для цього достатньо натиснути кнопку «отримати» та заповнити відповідні інтерактивні форми.

Завдяки електронному сервісу можна:

зеконотити час;

забезпечити більшу прозорість процесу розгляду заявки;

уникнути помилок у заяві завдяки автоматичному розрахунку та наявності онлайн-довідників;

покращити співпрацю з проектними організаціями, надавши їм дистанційний доступ до заявки.

Після здійснення діяльності в сфері водокористування кожен водокористувач обов'язково має подати відповідний звіт. Звіти про використання води за формою № 2ТП-водгосп (річна) подаються до організацій, що належать до сфери управління Держводагентства, за місцем здійснення водокористування.

Подача звіту є обов'язковою для водокористувачів, які здійснюють діяльність, пов'язану із забором та/або використанням води, скиданням зворотних (стічних) вод та забруднюючих речовин, та:

забирають воду з водопровідних мереж або інших систем водопостачання в обсязі від 5 метрів кубічних води на добу (у середньому протягом календарного року) і передають зворотні (стічні) води до систем водовідведення;

забирають воду для зрошення в обсязі від 5 метрів кубічних води на добу (у середньому протягом зрошувального періоду);

використовують воду для виробництва напоїв незалежно від кількості води;

здійснюють скид (незалежно від об'єму) зворотних (стічних) вод безпосередньо у водні об'єкти та підземні горизонти;

віднесені до галузі гідроенергетики;

користуються водними об'єктами для рибогосподарських потреб (крім суден флоту рибної промисловості).

Наразі в реєстрі водокористувачів, де реалізовані функції пошуку за ключовими реквізитами дозволу, міститься майже 9 тис. записів.

Тема 5 Дозвільні документи на спеціальне користування надрами

Надра – це частина земної кори, що розташована під поверхнею суші та дном водоймищ і простягається до глибин, доступних для геологічного вивчення та освоєння.

Надра надаються у користування підприємствам, установам, організаціям і громадянам лише за наявності у них спеціального дозволу на користування ділянкою надр. Право на користування надрами засвідчується актом про надання гірничого відводу.

На кожний вид користування надрами в межах конкретної ділянки надається окремий дозвіл. Одному заявникові може надаватися дозвіл на видобування одного виду корисних копалин з кількох близько розташованих родовищ, якщо доцільність їх спільної розробки підтверджується відповідним рішенням Державної комісії України по запасах корисних копалин.

Дозволи надаються на такі види користування надрами:

геологічного вивчення, у тому числі дослідно-промислової розробки, корисних копалин з подальшим їх видобуванням (промисловою розробкою родовищ);

видобування корисних копалин;

будівництва та експлуатації підземних споруд, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, у тому числі споруд для підземного зберігання нафти, газу та інших речовин і матеріалів, перелік яких встановлюється КМУ, захоронення шкідливих речовин і відходів виробництва, скидання стічних вод, отримання геотермальної енергії (теплової енергії надр), експлуатації підземних споруд, пов'язаної із запобіганням підтопленню навколишнього природного середовища внаслідок закриття шахт;

створення геологічних територій та об'єктів, що мають важливе наукове, культурне, санітарно-оздоровче значення (наукові полігони, геологічні заповідники, заказники, пам'ятки природи, лікувальні, оздоровчі заклади) (крім нафтогазоносних надр);

виконання робіт (провадження діяльності), передбачених угодою про розподіл продукції [11].

Надра надаються у строкове платне користування.

Спеціальний дозвіл на користування надрами надається на строк, визначений заявником, та становить:

від 3 до 20 років – на геологічне вивчення, у тому числі дослідно-промисловою розробку, корисних копалин з подальшим видобуванням корисних копалин (промисловою розробку родовищ), на видобування корисних копалин, на будівництво та експлуатацію підземних споруд, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, у тому числі споруд для підземного зберігання нафти, газу та інших речовин і матеріалів, захоронення шкідливих речовин і відходів виробництва, скидання стічних вод, отримання геотермальної енергії (теплової енергії надр), експлуатацію підземних споруд, пов'язану із запобіганням підтопленню навколишнього природного середовища внаслідок закриття шахт;

від 3 до 50 років – на створення геологічних територій та об'єктів, що мають важливе наукове, культурне, санітарно-оздоровче значення (наукові полігони, геологічні заповідники, заказники, пам'ятки природи, лікувальні, оздоровчі заклади) (крім нафтогазоносних надр).

Види спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами визначаються та строки користування встановлені Законом України "Про нафту і газ" [12].

Спеціальні дозволи на користування надрами, строк дії яких закінчився у період дії воєнного стану, та строки виконання робіт на ділянці надр, встановлені відповідними угодами про умови користування надрами, на

період дії воєнного стану та протягом шести місяців після його припинення або скасування вважаються продовженими автоматично без прийняття відповідного рішення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, а щодо корисних копалин місцевого значення на території Автономної Республіки Крим - Ради міністрів Автономної Республіки Крим.

Інші спеціальні дозволи на користування надрами, чинні на день введення воєнного стану в Україні, та строки виконання робіт на ділянці надр, встановлені відповідними угодами про умови користування надрами, на період дії воєнного стану та протягом трьох місяців після його припинення або скасування вважаються продовженими автоматично без прийняття відповідного рішення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, а щодо корисних копалин місцевого значення на території Автономної Республіки Крим - Ради міністрів Автономної Республіки Крим.

Спеціальний дозвіл на користування надрами надається за результатами аукціону (електронних торгів), чи без проведення такого аукціону.

Спеціальний дозвіл на користування надрами надається без проведення аукціону (електронних торгів) у разі:

1) видобування корисних копалин, якщо заявник на підставі спеціального дозволу на геологічне вивчення, у тому числі дослідно-промислому розробку, корисних копалин з подальшим видобуванням корисних копалин (промислому розробку родовищ) за власні кошти виконав геологічне вивчення ділянки надр, оцінку розвіданих запасів корисних копалин, апробацію прогнозних (перспективних) ресурсів корисних копалин, яка затверджена Державною комісією України по запасах корисних копалин, та подав документи для отримання спеціального дозволу на видобування корисних копалин на відповідній ділянці надр не більше двох років після закінчення строку дії відповідного спеціального дозволу на геологічне вивчення, у тому числі дослідно-промислому розробку, корисних копалин з подальшим видобуванням корисних копалин (промислому розробку родовищ);

2) геологічного вивчення, у тому числі дослідно-промислової розробки, корисних копалин з подальшим видобуванням корисних копалин (промислому розробку родовищ) місцевого значення, видобування корисних копалин місцевого значення - за умови що загальна площа ділянки надр, на яку надається спеціальний дозвіл на користування надрами, не перевищує 25 гектарів, а заявник є власником земельної ділянки (кількох суміжних земельних ділянок), у межах яких розміщена така ділянка надр;

3) геологічного вивчення, у тому числі дослідно-промислової розробки, з подальшим видобуванням підземних вод (крім мінеральних) для всіх потреб

(крім виробництва фасованої питної води та (або) передачі її для фасування, та (або) для питного водопостачання), а також для видобування підземних вод (крім мінеральних) для всіх потреб (крім виробництва фасованої питної води та (або) передачі її для фасування, та (або) для питного водопостачання) - за умови що обсяг видобування підземних вод з водозаборів перевищує 300 метрів кубічних на добу;

4) геологічного вивчення, у тому числі дослідно-промислової розробки, з подальшим видобуванням підземних вод (крім мінеральних) для питного водопостачання, видобування підземних вод (крім мінеральних), а також для питного водопостачання - незалежно від обсягу видобування;

5) геологічного вивчення, у тому числі дослідно-промислової розробки, з подальшим видобуванням (промисловою розробкою) або видобування природних лікувальних ресурсів виключно для лікувальних цілей лікувально-профілактичними та санаторно-курортними закладами, які спеціалізуються на їх використанні і мають лікувальну інфраструктуру;

6) будівництва та експлуатації підземних споруд, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, у тому числі споруд для підземного зберігання нафти, газу та інших речовин і матеріалів, захоронення шкідливих речовин і відходів виробництва, скидання стічних вод, отримання геотермальної енергії (теплової енергії надр), експлуатації підземних споруд, пов'язаної із запобіганням підтопленню навколишнього природного середовища внаслідок закриття шахт;

7) виконання робіт (проведення діяльності), передбачених угодою про розподіл продукції;

8) оформлення окремого спеціального дозволу на користування надрами на виділену в результаті розподілу запасів (ресурсів) корисних копалин ділянку надр;

9) створення геологічних територій та об'єктів, що мають важливе наукове, культурне, санітарно-оздоровче значення (наукові полігони, геологічні заповідники, заказники, пам'ятки природи, лікувальні, оздоровчі заклади) (крім нафтогазоносних надр) [11].

5.1 Умови отримання дозволу

Для отримання спеціального дозволу на користування надрами без проведення аукціону (електронних торгів) заявник (юридична особа або фізична особа - підприємець) подає до відповідного дозвільного органу через електронний кабінет надрокористувача заяву із зазначенням назви ділянки надр та підстави для отримання спеціального дозволу на користування надрами без проведення аукціону (електронних торгів), до якої додаються:

1) пояснювальна записка за підписом заявника, що містить характеристику об'єкта (місцезнаходження, площа), обґрунтування необхідності користування надрами відповідно до виду користування надрами, підстави для отримання спеціального дозволу, а також у разі отримання:

спеціального дозволу на видобування корисних копалин – інформацію про стан геологічного вивчення, метод розробки та потужність підприємства;

спеціального дозволу на будівництво та експлуатацію підземних споруд, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, у тому числі споруд для підземного зберігання нафти, газу та інших речовин і матеріалів, захоронення шкідливих речовин і відходів виробництва, скидання стічних вод, отримання геотермальної енергії (теплової енергії надр), експлуатації підземних споруд, пов'язаної із запобіганням підтопленню навколишнього природного середовища внаслідок закриття шахт;

інформації щодо наявності у заявника відповідної кваліфікації, матеріально-технічних та фінансових можливостей;

спеціального дозволу на створення геологічних територій та об'єктів, що мають важливе наукове, культурне, санітарно-оздоровче значення (наукові полігони, геологічні заповідники, заказники, пам'ятки природи, лікувальні, оздоровчі заклади) (крім нафтогазоносних надр) – перспективний план розвитку геологічної території (об'єкта) із зазначенням джерела фінансування, програма облаштування території та охорони навколишнього природного середовища;

2) ситуаційний план з нанесеними межами ділянки надр та географічними координатами її кутових точок (у системі WGS 84 з точністю не менше однієї десятої секунди (00,0") та похибкою визначення менше 1 секунди) у масштабі, що дає змогу перевірити правильність визначення координат, а для геологічного вивчення, у тому числі дослідно-промислової розробки, з подальшим видобуванням (промисловою розробкою) підземних вод – ситуаційний план з нанесеними водозабірними спорудами та їх географічними координатами[11].

Для отримання спеціального дозволу на видобування корисних копалин, крім заяви та вище зазначених документів додатково подають:

1) відомості щодо протоколів Державної комісії України по запасах корисних копалин про затвердження запасів корисної копалини (корисних копалин);

2) завірений заявником план підрахунку запасів корисної копалини на топографічній основі з нанесеними межами категорії запасів, контуром ділянки надр з географічними координатами її кутових точок (у системі WGS 84 з точністю не менше однієї десятої секунди (00,0") та похибкою визначення менше 1 секунди), а для видобування підземних вод – з нанесеними

водозабірними спорудами та їх географічними координатами, з лініями геологічних розрізів;

3) характерні геологічні розрізи з межами категорій запасів та умовними позначеннями;

4) реєстраційні дані висновку про оцінку впливу на довкілля (реєстраційний номер справи, номер висновку, дата видачі та дата офіційного оприлюднення в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля), що визначає допустимість провадження планованої діяльності.

У разі якщо заявник є фізичною особою - підприємцем, він також подає разом із заявою копію паспорта або іншого документа, що посвідчує особу, та реєстраційний номер облікової картки платника податків (фізичні особи, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку у паспорті, – копію паспорта із серією, номером та відміткою).

У разі якщо заявник є юридичною особою, він також подає разом із заявою актуальну на дату подання заяви інформацію (дані), що дає змогу встановити кінцевого бенефіціарного власника, - прізвище, ім'я, по батькові (за наявності), дата народження, держава громадянства (підданства).

Для отримання спеціального дозволу на користування надрами додатково подаються також кадастрові номери земельних ділянок або кількох суміжних земельних ділянок, у межах яких розміщена ділянка надр, на яку надається спеціальний дозвіл на користування надрами[11].

5.2 Отримання спеціальних дозволів шляхом участі в аукціоні

Процедура продажу на аукціоні шляхом проведення електронних торгів спеціального дозволу на користування надрами у межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони визначається Порядком проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2020 року № 993.

Аукціон – спосіб продажу дозволів шляхом проведення електронних торгів (аукціону) або аукціону за методом покрокового зниження початкової ціни та подальшого подання цінових пропозицій.

З метою реєстрації в системі електронних торгів з продажу дозволів заявник надає такі дані:

1) фізична особа – підприємець:

копії документа, що посвідчує особу, та реєстраційного номера облікової картки платника податків фізичної особи - підприємця;

адресу електронної пошти для надсилання повідомлень системи електронних торгів з продажу дозволів та організатора (оператора);

контактний номер телефону;

реквізити рахунка заявника, на який повинен бути повернутий гарантійний внесок;

заяву в довільній формі про непоширення на заявника - фізичну особу - підприємця спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) згідно із Законом України “Про санкції” та актами, прийнятими відповідно до зазначеного Закону;

2) юридична особа:

найменування;

ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України;

актуальну інформацію (дані) на дату подання заяви, що дає змогу встановити кінцевого бенефіціарного власника, - прізвище, ім'я, по батькові (за наявності), дата народження, країна громадянства (підданства);

реквізити документа, що підтверджує повноваження представника юридичної особи;

адресу електронної пошти для надсилання повідомлень системи електронних торгів з продажу дозволів та організатора (оператора);

контактний номер телефону;

реквізити рахунка заявника, на який повинен бути повернутий гарантійний внесок;

заяву в довільній формі про непоширення на заявника - юридичну особу або її посадових осіб (керівника, його заступників та осіб, що їх заміщують) чи її засновників (юридичних та фізичних осіб) спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) згідно із Законом України “Про санкції” та актами, прийнятими відповідно до зазначеного Закону;

Після проходження процедури реєстрації та подання заявки заявник сплачує гарантійний внесок у будь-якій установі банку на підставі сформованого організатором (оператором) в особистому кабінеті заявника рахунка або безпосередньо на електронному майданчику за допомогою платіжних систем, якщо функціонал електронного майданчика забезпечує таку можливість [11].

Аукціон вважається таким, що не відбувся, у разі:

відсутності учасників;

коли до завершення строку прийняття заявок для участі в аукціоні подано менш як дві заявки;

коли за результатами аукціону жоден учасник не зробив крок аукціону;

коли до завершення аукціону не надійшла жодна цінова пропозиція.

Підставою для зняття лота з продажу Держгеонадрами є:

наявність рішення суду, яке набрало законної сили;
визнання в установленому законодавством порядку протиправними дій та/або скасування рішень районних, міських, селищних, сільських рад і рад об'єднаних територіальних громад, Міндовкілля стосовно пропозицій щодо визначення переліку ділянок надр, дозволи на користування якими виставляються на аукціон [11].

Спеціальний дозвіл на видобування корисних копалин надається після проведення експертизи та оцінки розвіданих запасів корисних копалин у встановленому законодавством порядку чи апробації прогнозних (перспективних) ресурсів корисних копалин Державною комісією України по запасах корисних копалин, за умови подальшого затвердження нею таких запасів, на підставі спеціального дозволу на користування надрами.

Надрокористувач, якому надано спеціальний дозвіл на видобування корисних копалин, має право проводити дорозвідку (довивчення) родовищ у межах наданої йому ділянки надр.

Допускається надання спеціальних дозволів на геологічне вивчення, у тому числі дослідно-промислому розробку, корисних копалин з подальшим видобуванням корисних копалин (промислому розробку родовищ) та (або) спеціальних дозволів на видобування корисних копалин на частину родовища корисних копалин, якщо розробка всього родовища корисних копалин технічно неможлива, що підтверджено Державною комісією України по запасах корисних копалин, та на відповідну частину родовища корисних копалин не надано спеціальний дозвіл на користування надрами.

Тема 6 Дозвільні документи у спеціальному використанні об'єктів тваринного та рослинного світу

У проекті закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення надання адміністративних послуг при набутті та реалізації прав на об'єкти тваринного та рослинного світу та інших питань охорони та використання тваринного і рослинного світу» 2023 р. визначено, що слід відносити до об'єктів спеціального використання тваринного світу.

До спеціального використання об'єктів тваринного світу належать усі види використання тваринного світу (за винятком передбачених законодавством випадків безоплатного любительського і спортивного рибальства у водних об'єктах загального користування), що здійснюються з їх вилученням (добуванням, збиранням тощо) із природного середовища [14].

Спеціальне використання об'єктів тваринного світу, віднесених до водних біоресурсів, здійснюється відповідно до Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів».

Спеціальне використання об'єктів тваринного світу, віднесених до державного мисливського фонду, здійснюється відповідно до Закону України «Про мисливське господарство та полювання».

Спеціальне використання об'єктів тваринного світу, віднесених до об'єктів Червоної книги України, здійснюється відповідно до Закону України «Про Червону книгу України».

Спеціальне використання об'єктів тваринного світу в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду здійснюється відповідно до Закону України «Про природно-заповідний фонд України».

Спеціальне використання інших об'єктів тваринного світу здійснюється на підставі дозволу, який видається на безоплатній основі центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища у межах затверджених лімітів.

У випадку надання порятунку диким тваринам, які зазнають лиха, ліміти використання диких тварин, не затверджуються. Подання юридичною або фізичною особою, фізичною особою – підприємцем (уповноваженим ними органом або особою) заяви про одержання (переоформлення, анулювання) дозволу на спеціальне використання об'єктів тваринного світу, а також надання (відмова у видачі) такого дозволу здійснюються в паперовій та/або електронній формі.

Для одержання дозволу на спеціальне використання об'єктів тваринного світу юридична або фізична особа, фізична особа - підприємець звертається до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, безпосередньо або через центри надання адміністративних послуг із заявою, до якої додаються:

копія установчого документа або код доступу до результатів надання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації, що надає доступ до копії статуту в електронній формі у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань - для юридичної особи;

відомості, що містять інформацію стосовно серії, номера паспорта та реєстраційного номера облікової картки платника податків користувача для фізичної особи – підприємця та фізичної особи;

документи, що засвідчують сплату збору за спеціальне використання об'єктів тваринного світу (у разі здійснення спеціального використання об'єктів тваринного світу з метою отримання прибутку);

відомості про умови утримання тварин, наявність кваліфікованого персоналу, конкретні місця, у які планується здійснювати їх переселення, та засоби транспортування (у разі використання тварин з метою їх утримання і

розведення у неволі чи напіввільних умовах або переселення у нові місця перебування) у довільній формі [14].

Отримання погоджень, необхідних для видачі дозволу на спеціальне використання об'єктів тваринного світу, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, без залучення суб'єкта звернення.

У випадку необхідності надання порятунку дикій тварині, яка зазнає лиха, юридична, фізична особа, фізична особа – підприємець у письмовій формі повідомляє центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, чи його територіальні органи із зазначенням П.І.П./найменування особи, яка стала свідком такої події, місця виявлення тварини з описом проблеми, місця та відповідальної особи за її тимчасове утримання (у разі неможливості надати допомогу дикій тварині без її вилучення з природного середовища).

Юридична, фізична особа, фізична особа – підприємець упродовж п'яти робочих днів з дня настання такої події та вилучення з природного середовища дикої тварини має звернутися із заявою для отримання дозволу на спеціальне використання об'єктів тваринного світу з метою надання порятунку, долучивши до неї копію повідомлення на адресу центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, чи його територіальні органи.

Дозвіл на спеціальне використання об'єктів тваринного світу, або відмова у його видачі видаються протягом тридцяти календарних днів з дня отримання від юридичної або фізичної особи, фізичної особи – підприємця відповідної заяви та документів, необхідних для видачі дозволу на спеціальне використання об'єктів тваринного світу.

Строк дії дозволу на спеціальне використання об'єктів тваринного світу становить один рік.

Підставами для відмови у видачі дозволу на спеціальне використання об'єктів тваринного світу, є:

відсутність затвердженого ліміту (крім випадків надання порятунку диким тваринам);

подання юридичною або фізичною особою, фізичною особою - підприємцем неповного пакета документів, необхідних для одержання дозволу на спеціальне використання об'єктів тваринного світу;

виявлення в документах, поданих юридичною або фізичною особою, фізичною особою – підприємцем, недостовірних відомостей; відсутність погоджень органів виконавчої влади [14].

У випадку відмови у видачі дозволу на спеціальне використання об'єктів тваринного світу подані документи не повертаються.

Переоформлення та анулювання дозволу на спеціальне використання об'єктів тваринного світу здійснюються з підстав, у порядку та строки, що встановлені законом [14]. Порядок видачі, переоформлення, анулювання та відмови у видачі дозволу на спеціальне використання об'єктів тваринного світу розробляється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та затверджується Кабінетом Міністрів України.

Спеціальне використання об'єктів тваринного світу в наукових цілях, для переселення в нові місця перебування (якщо це не пов'язане з отриманням прибутку), відтворення тваринного світу, порятунку диких тварин, які зазнають лиха, регулювання чисельності диких тварин в інтересах охорони здоров'я населення і відвернення заподіяння шкоди природному середовищу, господарській та іншій діяльності, а також регулювання чисельності хижих і шкідливих тварин у порядку ведення мисливського і рибного господарства здійснюється без справляння збору.

Вилучення об'єктів тваринного світу із природного середовища в наукових цілях, для переселення в нові місця перебування допускається за дозволами виданими відповідно до статті 17 Закону [14].

Добування рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тварин здійснюється відповідно до статті 19 Закону України «Про Червону книгу України»

Розведення у напіввільних умовах чи в неволі рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тварин може здійснюватися з метою їх збереження, охорони і відтворення у разі, якщо цього неможливо досягти в природних умовах. Для забезпечення збереження генетичного фонду рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тварин наукові установи й організації проводять дослідження з питань штучного розведення тварин, створюють центри та "банки" зберігання необхідного для цього генетичного матеріалу. Фінансування діяльності центрів та "банків" зберігання генетичного матеріалу здійснюється у порядку, передбаченому статтею 42 Закону [3].

Акліматизація нових для фауни України видів диких тварин, а також заходи щодо схрещування диких тварин (крім водних біоресурсів) допускаються в науково-дослідних і господарських цілях на підставі наукових обґрунтувань наукових установ вищої наукової самоврядної організації

України. Самовільна акліматизація і схрещування диких тварин забороняються.

Підприємства, установи, організації та громадяни, які утримують або розводять у напіввільних умовах чи в неволі диких тварин, а також свійських тварин, які можуть схрещуватися з дикими тваринами або заподіяти їм шкоду, зобов'язані вживати заходів до запобігання виходу цих тварин у природне середовище.

Ввезення в Україну і вивезення за її межі об'єктів тваринного світу, крім генетично модифікованих, здійснюються за правилами, встановленими законодавством України, у тому числі міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Видача дозволу на імпорт та експорт зразків видів дикої фауни і флори, сертифіката на пересувні виставки, реекспорт та інтродукцію з моря зазначених зразків, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, здійснюється на безоплатній основі центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища (за винятком осетрових видів риби і виробленої з них продукції), та центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері рибного господарства (щодо осетрових видів риби і виробленої з них продукції). Як адміністративними органами України з питань виконання вимог Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, визначеними Кабінетом Міністрів України (далі – відповідний Адміністративний орган України).

Подання юридичною або фізичною особою, фізичною особою – підприємцем (уповноваженим ними органом або особою) заяви про одержання (переоформлення, анулювання) дозволу на імпорт та експорт зразків видів дикої фауни і флори, сертифіката на пересувні виставки, реекспорт та інтродукцію з моря зазначених зразків, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, а також видача (відмова у видачі) їй цього дозволу чи сертифіката здійснюються в паперовій формі.

Для одержання дозволу на імпорт та експорт зразків видів дикої фауни і флори, сертифіката на пересувні виставки, реекспорт та інтродукцію з моря зазначених зразків, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, юридична або фізична особа, фізична особа – підприємець звертається безпосередньо або через центри надання адміністративних послуг до відповідного Адміністративного органу України із заявою, до якої додаються:

копія установчого документа або код доступу до результатів надання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації, що надає доступ до копії статуту в електронній формі у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань – для юридичної особи;

відомості, що містять інформацію стосовно серії, номера паспорта та реєстраційного номера облікової картки платника податків користувача для фізичної особи – підприємця та фізичної особи (фізичні особи, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку у паспорті, подають лише відомості, що містять інформацію стосовно серії, номера паспорта та копію сторінки паспорта з відміткою у ньому);

документи, що підтверджують походження зразка, який є об'єктом регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, та законність набуття його у власність або володіння та користування;

копія дозволу Адміністративного органу країни, до якої експортується або реекспортується зразок, якщо він належить до виду, включеного до Додатка I Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення;

копія дозволу на експорт або сертифіката на реекспорт зразка цієї Конвенції в Україну, що видані Адміністративним органом країни, звідки зразок було експортовано в Україну (у разі реекспорту).

Дозвіл на імпорт та експорт зразків видів дикої фауни і флори, сертифіката на пересувні виставки, реекспорт та інтродукцію з моря зазначених зразків, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, або відмова у його видачі видаються протягом тридцяти календарних днів з дня отримання від юридичної або фізичної особи, фізичної особи – підприємця відповідної заяви та документів, необхідних для їх видачі.

У разі необхідності отримання висновку відповідного наукового органу України з питань виконання вимог Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України (далі – відповідний Науковий орган України), щодо існування потенційної загрози виживанню виду внаслідок міжнародної торгівлі його зразками, строк розгляду поданих документів продовжується на тридцять календарних днів.

Строк дії дозволу на імпорт та експорт зразків видів дикої фауни і флори, сертифіката на пересувні виставки, реекспорт та інтродукцію з моря зазначених зразків, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну

торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, становить для:

вивезення за межі України зразків видів дикої фауни і флори, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення – шість місяців;

ввезення зразків видів дикої фауни і флори, включених до Додатку I Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення – дванадцять місяців;

ввезення в Україну та вивезення за її межі зразків видів дикої фауни і флори, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, які є частиною цирку або пересувної виставки, та зареєстровані у відповідному Адміністративному органі України – три роки.

Підставами для відмови у видачі дозволу на імпорт та експорт зразків видів дикої фауни і флори, сертифіката на пересувні виставки, реекспорт та інтродукцію з моря зазначених зразків, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, є:

подання юридичною або фізичною особою, фізичною особою – підприємцем неповного пакета документів, необхідних для одержання дозволу на імпорт та експорт зразків видів дикої фауни і флори, сертифіката на пересувні виставки, реекспорт та інтродукцію з моря зазначених зразків, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення;

неможливість встановити походження та законність набуття у власність (володіння, користування) зразків видів дикої фауни і флори, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, згідно поданих документів;

виявлення в документах, поданих юридичною або фізичною особою, фізичною особою – підприємцем, недостовірних відомостей;

негативний висновок відповідного Наукового органу України;

рішення керівних органів Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення.

У випадку відмови у видачі дозволу на імпорт та експорт зразків видів дикої фауни і флори, сертифіката на пересувні виставки, реекспорт та інтродукцію з моря зазначених зразків, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, подані документи не повертаються.

Переоформлення та анулювання дозволу на імпорт та експорт зразків видів дикої фауни і флори, сертифіката на пересувні виставки, реекспорт та інтродукцію з моря зазначених зразків, які є об'єктами регулювання Конвенції

про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, здійснюються з підстав, у порядку та строки, що встановлені законом [14].

Порядок видачі, переоформлення, анулювання та відмови у видачі дозволу на імпорт та експорт зразків видів дикої фауни і флори, сертифіката на пересувні виставки, реекспорт та інтродукцію з моря зазначених зразків, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, розробляється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та затверджується Кабінетом Міністрів України.

Ввезення в Україну та вивезення за її межі об'єктів тваринного світу, які не належать до зразків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, здійснюється за правилами, що встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища за погодженням з центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну митну політику, державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань митної справи, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері рибного господарства.

Документи дозвільного характеру, які видаються уповноваженими органами України відповідно до Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, вносяться такими органами до єдиного державного інформаційного веб-порталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» у формі електронних документів, з накладенням кваліфікованого електронного підпису.

Забороняється ввезення в Україну електроловильних систем (електровудок), монониткових (волосінних) сіток, мисливських капканів та інших засобів добування об'єктів тваринного світу, заборонених законом;

дикі тварини та інші об'єкти тваринного світу, що ввезені на територію України або вивозяться за її межі з порушенням законодавства, підлягають конфіскації у встановленому законом порядку;

розпорядження конфіскованими дикими тваринами та іншими об'єктами тваринного світу здійснюється відповідно до порядку розпорядження майном, конфіскованим за рішенням суду і переданим органам державної виконавчої служби, що встановлюється Кабінетом Міністрів України».

При підготовці пропозицій щодо внесення змін до переліків видів тварин, що заносяться до Червоної книги України (тваринний світ) та до переліків видів рослин та грибів, що заносяться до Червоної книги України

(рослинний світ), підготовці нового видання Червоної книги України (рослинний та тваринний світ) Національна комісія з питань Червоної книги України оприлюднює на своєму офіційному вебсайті та не пізніше ніж за 10 календарних днів до свого засідання надає до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища результати наукових досліджень, на підставі яких було прийнято рішення рекомендувати занести/виключити вид тваринного та рослинного світу до/з Червоної книги України;

спеціальне використання (добування, збирання) об'єктів Червоної книги України здійснюється у виняткових випадках лише у наукових і селекційних цілях, у тому числі для розмноження, розселення і розведення у штучно створених умовах, а також для відтворення популяцій та порятунку диких тварин, які зазнають лиха, за дозволом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, який видається на безоплатній основі на підставі рішення Національної комісії з питань Червоної книги України.

Спеціальне використання (добування, збирання) об'єктів Червоної книги України з метою отримання прибутку забороняється. Подання юридичною або фізичною особою, фізичною особою – підприємцем (уповноваженим ними органом або особою) заяви про одержання (переоформлення, анулювання) дозволу на спеціальне використання (добування, збирання) об'єктів Червоної книги України, а також надання їй цього дозволу (відмова у видачі) здійснюються в паперовій та/або електронній формі.

Для одержання дозволу на спеціальне використання (добування, збирання) об'єктів Червоної книги України юридична або фізична особа, фізична особа-підприємець звертається до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, безпосередньо або через центри надання адміністративних послуг із заявою, до якої додаються (крім випадків надання порятунку диким тваринам):

копія установчого документа або код доступу до результатів надання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації, що надає доступ до копії статуту в електронній формі у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань – для юридичної особи;

відомості, що містять інформацію стосовно серії, номера паспорта та реєстраційного номера облікової картки платника податків користувача для фізичної особи – підприємця та фізичної особи (фізичні особи, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера

облікової картки платника податків та повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку у паспорті, подають лише відомості, що містять інформацію стосовно серії, номера паспорта та копію сторінки паспорта з відміткою у ньому);

обґрунтування наукової установи, яке містить характеристику місця перебування (зростання) об'єктів Червоної книги України, та рекомендації до нього;

інформація про картографічні дані місця вилучення (зростання) об'єктів Червоної книги України;

інформація про стан популяції (у тому числі відомості про чисельність видів тварин чи рослин (зазначених у заяві) в районах можливого добування (збирання));

оцінка впливу запланованого вилучення на стан збереження їх природних популяцій; наукова програма (план дій), виконання якої потребує вилучення об'єктів Червоної книги України (у разі спеціального використання об'єктів Червоної книги України з науковою метою);

програма розмноження, розселення і розведення у штучно створених умовах об'єктів Червоної книги України (у разі спеціального використання об'єктів Червоної книги України у селекційних цілях).

Отримання погоджень, необхідних для видачі дозволу на спеціальне використання об'єктів Червоної книги України, в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, без залучення суб'єкта звернення.

У випадку необхідності надання порятунку дикій тварині, вид якої занесено до Червоної книги України, що зазнає лиха, юридична, фізична особа, фізична особа – підприємець у письмовій формі повідомляє центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, чи його територіальні органи із зазначенням П.І.П./найменування особи, яка стала свідком такої події, місця виявлення дикої тварини, вид якої занесено до Червоної книги України, з описом проблеми, місця та відповідальної особи за її тимчасове утримання (у разі неможливості надати допомогу дикій тварині, вид якої занесено до Червоної книги України, без її вилучення з природного середовища).

Юридична, фізична особа, фізична особа – підприємець упродовж п'яти робочих днів з дня настання такої події та вилучення з природного середовища дикої тварини, вид якої занесено до Червоної книги України, має звернутися із заявою для отримання дозволу на спеціальне використання (добування,

збирання) об'єктів Червоної книги України з метою надання порятунку, долучивши до неї копію повідомлення на адресу центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, чи його територіальні органи.

Дозвіл на спеціальне використання (добування, збирання) об'єктів Червоної книги України, або відмова у його видачі видаються протягом шістдесяти календарних днів з дня отримання від юридичної або фізичної особи, фізичної особи – підприємця відповідної заяви та документів для його видачі.

Строк дії дозволу на спеціальне використання (добування, збирання) об'єктів Червоної книги України становить один рік.

Підставами для відмови у видачі дозволу на спеціальне використання (добування, збирання) об'єктів Червоної книги України, є:

подання юридичною або фізичною особою, фізичною особою – підприємцем неповного пакета документів, необхідних для одержання дозволу на спеціальне використання (добування, збирання) об'єктів Червоної книги України;

виявлення в документах, поданих юридичною або фізичною особою, фізичною особою – підприємцем, недостовірних відомостей;

відсутність погоджень органів та установ визначених у частині четвертій цієї статті; негативне рішення Комісії з питань Червоної книги України.

У випадку відмови у видачі дозволу на спеціальне використання (добування, збирання) об'єктів Червоної книги України подані документи не повертаються.

Переоформлення та анулювання дозволу на спеціальне використання (добування, збирання) об'єктів Червоної книги України здійснюються з підстав, у порядку та строки, що встановлені законом [14].

Порядок видачі, переоформлення, анулювання та відмови у видачі дозволу на спеціальне використання (добування, збирання) об'єктів Червоної книги України розробляється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та затверджується Кабінетом Міністрів України.

Утримання диких тварин у неволі чи напіввільних умовах допускається, якщо створені умови, що відповідають їх біологічним, видовим та індивідуальним особливостям. Утримання диких тварин у неволі чи напіввільних умовах без створення відповідних умов не допускається.

Утримання диких тварин у неволі чи напіввільних умовах здійснюється згідно з порядком, встановленим центральним органом виконавчої влади, що

забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Згідно з законом України «Про рослинний світ» спеціальне використання природних рослинних ресурсів здійснюється за дозволом юридичною або фізичною особою, фізичною особою – підприємцем для задоволення їх виробничих потреб, а також з метою отримання прибутку від реалізації цих ресурсів або продуктів їх переробки.

За умови додержання вимог законодавства можуть здійснюватися такі види спеціального використання природних рослинних ресурсів:

- збирання лікарських рослин;
- заготівля деревини під час рубок головного користування;
- заготівля живиці, камеді;
- заготівля кори, лубу, деревної зелені, деревних соків тощо;
- збирання квітів, плодів (соковитих, сухих), насіння, грибів, лісової підстилки, очерету тощо; заготівля сіна;
- випасання худоби.

Законодавством України можуть передбачатися й інші види спеціального використання природних рослинних ресурсів. Заготівля деревини під час рубок головного користування, живиці на земельних ділянках лісового фонду здійснюється відповідно до порядку, який встановлює Лісовий кодекс України. Інші види спеціального використання рослинних ресурсів на земельних ділянках лісового фонду регулюються цим Законом, Лісовим кодексом України та іншими нормативно-правовими актами.

Спеціальне використання природних рослинних ресурсів, що відносяться до водних біоресурсів, здійснюється відповідно до Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів».

Дозвіл на спеціальне використання природних рослинних ресурсів загальнодержавного значення видається безоплатно центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Дозвіл на спеціальне використання природних рослинних ресурсів місцевого значення видається безоплатно органами місцевого самоврядування, відповідно порядку, визначеному обласними, Київською та Севастопольською міськими радами, а на території Автономної Республіки Крим – органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища відповідно до порядку, визначеного Верховною Радою Автономної Республіки Крим.

Видача дозволів на спеціальне використання природних рослинних ресурсів здійснюється в межах лімітів їх використання. Подання юридичною

або фізичною особою, фізичною особою – підприємцем (уповноваженим ними органом або особою) заяви про одержання (переоформлення, анулювання) дозволу на спеціальне використання природних рослинних світу, а також надання (відмова у видачі) їй цього дозволу здійснюються в паперовій та/або електронній формі.

Для одержання дозволу на спеціальне використання природних рослинних ресурсів загальнодержавного значення юридична або фізична особа, фізична особа-підприємець звертається до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, безпосередньо або через центри надання адміністративних послуг із заявою, до якої додаються:

копія установчого документа або код доступу до результатів надання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації, що надає доступ до копії статуту в електронній формі у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань – для юридичної особи;

відомості, що містять інформацію стосовно серії, номера паспорта та реєстраційного номера облікової картки платника податків користувача для фізичної особи – підприємця та фізичної особи (фізичні особи, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку у паспорті, подають лише відомості, що містять інформацію стосовно серії, номера паспорта та копію сторінки паспорта з відміткою у ньому);

документи, що засвідчують сплату збору за спеціальне використання об'єктів рослинного світу; відомості про місце та час спеціального використання природних рослинних ресурсів загальнодержавного значення та їх обсяг.

Видача або відмова у видачі дозволу на спеціальне використання природних рослинних ресурсів здійснюється протягом тридцяти робочих днів з дня надходження заяви та документів, необхідних для його видачі.

Строк дії дозволу на спеціальне використання природних рослинних ресурсів становить один рік.

Підставами для відмови у видачі дозволу на спеціальне використання природних рослинних ресурсів загальнодержавного значення є:

відсутність затверджених лімітів, подання юридичною або фізичною особою, фізичною особою – підприємцем неповного пакету документів;

виявлення в поданих документах для отримання дозволу недостовірної інформації.

У випадку відмови у видачі дозволу на спеціальне використання природних рослинних ресурсів загальнодержавного значення подані документи не повертаються.

Переоформлення та анулювання дозволу на спеціальне використання природних рослинних ресурсів загальнодержавного значення здійснюються з підстав, у порядку та строки, що встановлені цим Законом.

Порядок видачі, переоформлення, анулювання та відмови у видачі дозволу на спеціальне використання природних рослинних ресурсів загальнодержавного значення розробляється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та затверджується Кабінетом Міністрів України.

Не потребують дозволу на спеціальне використання природних рослинних ресурсів:

власники земельних ділянок, на яких знаходяться об'єкти рослинного світу, крім тих, що занесені до Червоної книги України та Зеленої книги України;

користувачі (в тому числі орендарі) земельних ділянок, які їм надано для цільового призначення (ведення селянського (фермерського) господарства, особистого підсобного господарства, колективного садівництва, городництва, сінокосіння, випасання худоби), за винятком використання ними об'єктів рослинного світу, що занесені до Червоної книги України та Зеленої книги України

Реалізація лікарської та технічної сировини дикорослих рослин юридичними або фізичними особами, фізичними особами — підприємцями, які не мають дозволу на спеціальне використання природних рослинних ресурсів, забороняється.

Ліміти спеціального використання природних рослинних ресурсів загальнодержавного значення встановлюються на підставі науково обґрунтованих нормативів центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

Ліміти спеціального використання природних рослинних ресурсів місцевого значення встановлюються на підставі науково обґрунтованих нормативів обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а на території Автономної Республіки Крим — органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища у порядку, затвердженому вищезазначеними органами місцевої влади.

Порядок встановлення лімітів спеціального використання природних рослинних ресурсів місцевого значення визначається обласними, Київською міською радою за поданням обласних, Київської міської державної адміністрації, а на території Автономної Республіки Крим – Верховною Радою Автономної Республіки Крим – за поданням Севастопольської міської державної адміністрації та відповідно до типового порядку встановлення лімітів спеціального використання природних рослинних ресурсів місцевого значення, що затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Встановлення лімітів спеціального використання природних рослинних ресурсів, що відносяться до водних біоресурсів, здійснюється відповідно до Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів».

Ввезення в Україну і вивезення за її межі об'єктів рослинного світу здійснюються за правилами, встановленими законодавством України, у тому числі міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Видача дозволу на імпорт та експорт зразків видів дикої фауни і флори, сертифіката на пересувні виставки, реекспорт та інтродукцію з моря зазначених зразків, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, здійснюється на безоплатній основі центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, як Адміністративним органом України з питань виконання вимог Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, визначеним Кабінетом Міністрів України (далі – відповідний Адміністративний орган України).

Подання юридичною або фізичною особою, фізичною особою - підприємцем (уповноваженим ними органом або особою) заяви про одержання (переоформлення, анулювання) дозволу на імпорт та експорт зразків видів дикої фауни і флори, сертифіката на пересувні виставки, реекспорт та інтродукцію з моря зазначених зразків, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, а також видача (відмова у видачі) їй цього дозволу чи сертифіката здійснюються в паперовій формі.

Для одержання дозволу на імпорт та експорт зразків видів дикої фауни і флори, сертифіката на пересувні виставки, реекспорт та інтродукцію з моря зазначених зразків, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою

зникнення, юридична або фізична особа, фізична особа – підприємець звертається безпосередньо або через центри надання адміністративних послуг до відповідного Адміністративного органу України із заявою, до якої додаються:

копія установчого документа або код доступу до результатів надання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації, що надає доступ до копії статуту в електронній формі у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань – для юридичної особи;

відомості, що містять інформацію стосовно серії, номера паспорта та реєстраційного номера облікової картки платника податків користувача для фізичної особи – підприємця та фізичної особи (фізичні особи, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку у паспорті, подають лише відомості, що містять інформацію стосовно серії, номера паспорта та копію сторінки паспорта з відміткою у ньому);

документи, що підтверджують походження зразка, який є об'єктом регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, та законність набуття його у власність або володіння та користування; копія дозволу Адміністративного органу країни, до якої експортується або реекспортується зразок, якщо він належить до виду, включеного до Додатка I Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення;

копія дозволу на експорт або сертифіката на реекспорт зразка цієї Конвенції в Україну, що видані Адміністративним органом країни, звідки зразок було експортовано в Україну (у разі реекспорту).

Дозвіл на імпорт та експорт зразків видів дикої фауни і флори, сертифікат на пересувні виставки, реекспорт та інтродукцію з моря зазначених зразків, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, або відмова у його видачі видаються протягом тридцяти календарних днів з дня отримання від юридичної або фізичної особи, фізичної особи – підприємця відповідної заяви та документів, необхідних для їх видачі.

У разі необхідності отримання висновку відповідного наукового органу України з питань виконання вимог Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України (далі – відповідний Науковий орган України), щодо існування потенційної загрози виживанню виду

внаслідок міжнародної торгівлі його зразками строк розгляду поданих документів продовжується на тридцять календарних днів.

Строк дії дозволу на імпорт та експорт зразків видів дикої фауни і флори, сертифіката на пересувні виставки, реекспорт та інтродукцію з моря зазначених зразків, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, становить для:

вивезення за межі України зразків видів дикої фауни і флори, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення – шість місяців;

ввезення зразків видів дикої фауни і флори, включених до Додатку I Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення – дванадцять місяців;

ввезення в Україну та вивезення за її межі зразків видів дикої фауни і флори, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, які є частиною цирку або пересувної виставки, та зареєстровані у відповідному Адміністративному органі України – три роки.

Підставами для відмови у видачі дозволу на імпорт та експорт зразків видів дикої фауни і флори, сертифіката на пересувні виставки, реекспорт та інтродукцію з моря зазначених зразків, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, є:

подання юридичною або фізичною особою, фізичною особою – підприємцем неповного пакета документів, необхідних для одержання дозволу на імпорт та експорт зразків видів дикої фауни і флори, сертифіката на пересувні виставки, реекспорт та інтродукцію з моря зазначених зразків, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення;

неможливість встановити походження та законність набуття у власність (володіння, користування) зразків видів дикої фауни і флори, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, згідно поданих документів юридичною або фізичною особою, фізичною особою – підприємцем;

виявлення в документах, поданих юридичною або фізичною особою, фізичною особою – підприємцем, недостовірних відомостей;

негативний висновок відповідного Наукового органу України;

рішення керівних органів Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення.

У випадку відмови у видачі дозволу на імпорт та експорт зразків видів дикої фауни і флори, сертифіката на пересувні виставки, реекспорт та

інтродукцію з моря зазначених зразків, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, подані документи не повертаються.

Переоформлення та анулювання дозволу на імпорт та експорт зразків видів дикої фауни і флори, сертифіката на пересувні виставки, реекспорт та інтродукцію з моря зазначених зразків, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, здійснюються з підстав, у порядку та строки, що встановлені цим Законом.

Порядок видачі, переоформлення, анулювання та відмови у видачі дозволу на імпорт та експорт зразків видів дикої фауни і флори, сертифіката на пересувні виставки, реекспорт та інтродукцію з моря зазначених зразків, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, розробляється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та затверджується Кабінетом Міністрів України.

Ввезення в Україну та вивезення за її межі об'єктів рослинного світу, які не належать до зразків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, здійснюється за правилами, що встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища за погодженням з центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну митну політику, державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань митної справи.

Документи дозвільного характеру, що видаються уповноваженими органами України відповідно до Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, вносяться такими органами до єдиного державного інформаційного веб-порталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» у формі електронних документів, з накладенням кваліфікованого електронного підпису.

Дозвіл на імпорт та експорт зразків видів дикої фауни і флори, сертифікат на пересувні виставки, реекспорт та інтродукцію з моря зазначених зразків, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення регулюються Законом України «Про приєднання України до Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення», Законом України «Про тваринний світ», Законом України «Про рослинний світ», Законом України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів».

Видача, відмова у видачі, переоформлення та анулювання дозволу на імпорт та експорт зразків видів дикої фауни і флори, сертифіката на пересувні виставки, реекспорт та інтродукцію з моря зазначених зразків, які є об'єктами регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, в частині осетрових видів риб і виробленої з них продукції, здійснюється відповідно до Закону України «Про тваринний світ».

Тема 7 Дозвільна системи та інформаційне забезпечення у сфері управління відходами

Суб'єкти господарювання, які мають намір здійснювати або здійснюють діяльність у сфері оброблення відходів, зобов'язані створити обліковий запис в інформаційній системі управління відходами та внести до системи визначені законодавством необхідні відомості та отримати дозвіл на здійснення операцій з оброблення відходів до початку своєї діяльності.

Видача, відмова у видачі, анулювання дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів здійснюються відповідно до законів України "Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності"[4] та "Про адміністративні послуги"[5] з урахуванням особливостей, визначених Законом [18].

Порядок видачі, відмови у видачі, анулювання дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів затверджує КМУ.

Для отримання дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів суб'єкт господарювання подає до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління відходами, заяву про отримання дозволу, до якої додаються:

1) відомості про назву та код відходів згідно з Національним переліком відходів, відомості про їх склад та властивості, обсяги, для яких передбачається здійснення операції з оброблення;

2) відомості про наявність матеріально-технічної бази для здійснення операцій з оброблення відходів та код здійснення планованої операції;

3) відомості про питомі та граничні показники утворення відходів у технологічних процесах;

4) відомості про перелік та опис технологічних процесів, що застосовуються для здійснення операцій з оброблення відходів;

5) копія розпорядчого документа про призначення відповідальних осіб у сфері управління відходами;

6) відомості про наявність висновку з оцінки впливу на довкілля – у випадках, передбачених Законом України "Про оцінку впливу на довкілля".

Подання суб'єктом господарювання заяви про отримання (анулювання) дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів здійснюється в письмовій або в електронній формі через Єдиний державний вебпортал електронних послуг, у тому числі через інтегровані з ним інформаційні системи державних органів та органів місцевого самоврядування, інформаційну систему управління відходами, а видача, відмова у видачі, анулювання дозволу здійснюється виключно в електронній формі.

Для операцій захоронення відходів на полігоні додатково до переліку документів подають:

- 1) опис гідрологічних і гідротехнічних характеристик місця розташування;
- 2) відомості про проектний обсяг видалення відходів та розрахунковий строк експлуатації;
- 3) відомості про природно-геологічні характеристики, відомості про техніко-технологічні характеристики видалення відходів;
- 4) проект рекультивациі, опис заходів і технологій, які будуть застосовані для припинення експлуатації та догляду за полігоном після припинення його експлуатації.

Для об'єкта, на якому планується здійснення операції з термічного оброблення відходів, додатково до переліку документів, подається також план моніторингу такого об'єкта.

Форми заяви та інших документів, що додаються до заяви про видачу дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів, визначаються порядком видачі (відмови у видачі, анулювання) дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів, що затверджує КМУ.

Видача дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів та надання відмови у видачі здійснюються безоплатно протягом 30 календарних днів з дня одержання центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління відходами, заяви та відомостей і вищеперелічених документів.

Дозвіл на здійснення операцій з оброблення відходів є безстроковим, крім дозволу на захоронення відходів, який видається на розрахунковий строк експлуатації полігона.

Суб'єктам господарювання одночасно з видачею дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів присвоюється реєстраційний номер, відповідні дані вносяться до Реєстру суб'єктів господарювання у сфері оброблення відходів, який є складовою інформаційної системи управління відходами.

Підставами для прийняття рішення про відмову у видачі дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів є:

- 1) подання заявником неповного пакета відомостей і документів;

2) виявлення в заяві та відомостях і документах, що додаються до неї, недостовірної інформації;

3) відсутність висновку з оцінки впливу на довкілля про допустимість планованої діяльності;

4) відсутність або невідповідність матеріально-технічної бази заявленим видам та обсягам оброблення відходів;

5) недопущення суб'єктом господарювання представників уповноваженого органу до об'єкта оброблення відходів з метою здійснення ними заходів державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Підставою для прийняття рішення про відмову у видачі дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів також є невідповідність об'єкта та операцій, що плануються проводитися, Національному плану управління відходами, регіональним планам управління відходами, вимогам Закону [18].

У разі усунення заявником причин, що стали підставою для відмови у видачі дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів, повторний розгляд документів здійснюється у строк, що не перевищує 15 робочих днів з дня отримання відповідної заяви та необхідних документів.

Підставою для прийняття рішення про анулювання дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів, крім випадків, передбачених Законом України "Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності"[4], є:

1) встановлення факту надання в заяві та відомостях і документах, що додаються до неї, недостовірної інформації;

2) недотримання показників і умов дозволу;

3) невиконання суб'єктом господарювання припису про усунення порушень вимог законодавства у встановлений строк;

4) неподання протягом двох і більше кварталів звітів про виконання показників та умов, передбачених дозволом.

Суб'єкт господарювання, який отримав дозвіл на здійснення операцій з оброблення відходів, зобов'язаний:

1) виконувати умови дозволу;

2) повідомляти дозвільний орган через інформаційну систему управління відходами про факти порушення технологічної дисципліни, виникнення аварії, надзвичайної ситуації, що може призвести або призвела до загрози життю та здоров'ю людей, забруднення навколишнього природного середовища – протягом однієї доби з моменту виникнення;

3) щокварталу подавати до дозвільного органу через інформаційну систему управління відходами інформацію про виконання показників і умов дозволу. Порядок та форма подання такої інформації затверджуються

центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища;

4) здійснювати моніторинг об'єкта оброблення відходів у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

Дозвільний орган отримує необхідні документи або інформацію без участі суб'єкта звернення на підставі поданих у заяві відомостей, у тому числі шляхом доступу до інформаційних систем або баз даних інших суб'єктів надання адміністративних послуг, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери їх управління, або через систему електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів.

Порядок регулювання транскордонного перевезення відходів

1. На підставі письмової згоди (повідомлення) на транскордонне перевезення відходів здійснюється транскордонне перевезення таких видів відходів:

- 1) небезпечні відходи;
- 2) побутові відходи;
- 3) залишки внаслідок спалювання побутових відходів;
- 4) відходи пластику та його сумішей, крім пластикових відходів, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України.

2. Видача або відмова у видачі письмової згоди (повідомлення) на транскордонне перевезення відходів здійснюється відповідно до законів України "Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності", "Про адміністративні послуги"[4,5] .

3. Письмова згода (повідомлення) на транскордонне перевезення відходів надається безоплатно центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління відходами, до запланованої суб'єктом господарювання дати їх першого перевезення, протягом 60 календарних днів з дня звернення заявника.

4. Суб'єкт господарювання подає заяву про отримання письмової згоди (повідомлення) на транскордонне перевезення відходів у письмовій формі.

5. До заяви про отримання письмової згоди (повідомлення) на транскордонне перевезення відходів додаються:

- 1) для експорту відходів:
 - а) необхідна кількість заповнених бланків повідомлення (примірники, призначені для компетентних органів держав імпорту і транзиту, заповнюються мовою, прийнятною для цих держав);
 - б) копія дозволу на здійснення операцій з управління відходами щодо відходів, запропонованих для експорту;
 - в) відомості про походження, назви та коди, склад відходів згідно з Національним переліком відходів, результати лабораторних досліджень визначення складу та властивостей відходів;

г) копія договору про перевезення та відомості про наявність у контрагента ліцензії на право здійснення господарської діяльності з надання послуг з перевезення небезпечних вантажів;

г) відомості про особу, що відповідає за управління відходами (опис способу управління, потужність і місцезнаходження об'єкта оброблення відходів);

д) нотаріально засвідчена копія контракту між експортером та особою, що відповідає за оброблення відходів, в якому зазначено способи оброблення відходів, а також:

зобов'язання сторін щодо відповідальності за будь-які несприятливі наслідки в результаті надання недостовірної інформації, неправильного управління відходами, аварій або інших непередбачуваних подій, у тому числі за реімпорт відходів у разі неможливості виконання умов контракту;

зобов'язання особи країни імпорту, що відповідає за управління відходами, підтвердити отримання відходів протягом трьох робочих днів (надіслати експортеру та компетентним органам заінтересованих держав копії відповідно заповненого документа про перевезення);

зобов'язання особи країни імпорту, що відповідає за оброблення відходів, підтвердити закінчення операцій з управління відходами протягом 180 днів після отримання відходів (надіслати експортеру та компетентним органам заінтересованих держав копії відповідно заповненого документа про перевезення та оброблення відходів);

е) маршрут перевезення небезпечних відходів;

є) підтвердження наявності страхування відповідальності експортера або застави чи іншої гарантії відшкодування шкоди, якої може бути заподіяно здоров'ю людей, власності та навколишньому природному середовищу під час транскордонного перевезення небезпечних відходів, з підтвердженням сплати першого страхового платежу [18];

2) для імпорту відходів:

а) оригінал повідомлення держави експорту та необхідна кількість заповнених бланків повідомлення;

б) відомості щодо наявності у імпортера та в особи, що відповідає за відновлення відходів, дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів, а в разі імпорту небезпечних відходів - ліцензії на здійснення комплексу операцій з управління небезпечними відходами;

в) нотаріально посвідчена копія контракту, що має містити такі відомості:

зобов'язання сторін щодо відповідальності за будь-які несприятливі наслідки в результаті надання недостовірної інформації, неправильного управління відходами, аварій або інших непередбачуваних подій, у тому числі реекспорт відходів у разі неможливості виконання умов контракту;

зобов'язання особи, що відповідає за відновлення відходів, підтвердити отримання відходів протягом трьох робочих днів (надіслати експортеру та компетентним органам заінтересованих держав копії відповідно заповненого документа про перевезення);

зобов'язання особи, що відповідає за управління відходами, підтвердити закінчення операцій з відновлення відходів протягом 180 днів після отримання відходів (надіслати експортеру та компетентним органам заінтересованих держав копії відповідно заповненого документа про перевезення);

г) відомості про походження і склад відходів, результати лабораторних досліджень щодо визначення складу та властивостей відходів;

г) опис способу відновлення відходів;

д) відомості про потужність і місцезнаходження об'єкта відновлення відходів;

е) висновки державної санітарно-епідеміологічної експертизи на відходи, що імпортуються з метою відновлення, і на продукцію, що буде одержана в результаті рециклінгу;

є) заява компетентного органу держави експорту про те, що держава не має технічних можливостей і необхідних потужностей для управління такими відходами в екологічно обґрунтований спосіб;

ж) підтвердження наявності страхування відповідальності експортера та особи, що відповідає за відновлення відходів, щодо відшкодування шкоди, якої може бути заподіяно здоров'ю людей, власності і навколишньому природному середовищу під час транскордонного перевезення та управління небезпечними відходами, з підтвердженням сплати першого страхового платежу;

з) опис шляху перевезення відходів [18];

З) для транзиту небезпечних відходів:

а) письмове повідомлення українською або англійською мовою про транскордонне перевезення небезпечних відходів через територію України, яке має містити відомості про:

відходи, їх походження, склад і обсяги;

початковий і кінцевий пункти перевезення відходів;

можливі дати транзиту та опис шляху перевезення відходів через територію України;

б) документи, які підтверджують, що держава імпорту прийме небезпечні відходи, а експортер, перевізник та особа, відповідальна за управління відходами, уповноважені здійснювати операції, пов'язані з транскордонним перевезенням та управлінням небезпечними відходами;

в) підтвердження страхування, застави або іншої гарантії компенсації будь-яких збитків, які можуть бути заподіяні здоров'ю людей та

навколишньому природному середовищу під час перевезення відходів через територію України.

Підставами для прийняття рішення про відмову в наданні письмової згоди (повідомлення) на транскордонне перевезення небезпечних відходів є:

1) недостовірність інформації, зазначеної в документах, поданих для надання письмової згоди (повідомлення);

2) подання документів, необхідних для надання письмової згоди (повідомлення), не в повному обсязі та/або їх невідповідність встановленим законодавством вимогам;

3) непогодження матеріалів про транскордонне перевезення небезпечних відходів іншими уповноваженими органами заінтересованої держави;

4) відсутність відомостей щодо страхування, застави або іншої гарантії щодо компенсації будь-яких збитків, які можуть бути заподіяні здоров'ю людей та навколишньому природному середовищу під час управління відходами;

5) у разі імпорту відходів - відсутність у особи, що відповідає за відновлення відходів, дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів щодо управління видом відходів, який планується до ввезення, або відсутність потужностей щодо відновлення кількості відходів, яка планується до ввезення.

Строк дії письмової згоди (повідомлення) на транскордонне перевезення небезпечних відходів становить один рік з дня її надання.

Наявність в Україні потужностей для відновлення відходів, не може бути перешкодою для прийняття рішення про експорт небезпечних відходів з метою їх видалення.

Транскордонне перевезення відходів здійснюється на підставі висновку на транскордонне перевезення відходів.

Суб'єкт господарювання подає заяву про отримання висновку на транскордонне перевезення відходів (заяву про анулювання такого висновку) в електронній формі через Єдиний державний вебпортал електронних послуг, у тому числі через інтегровані з ним інформаційні системи державних органів та органів місцевого самоврядування, інформаційну систему управління відходами.

До заяви про видачу висновку на транскордонне перевезення відходів додаються:

1) копія зовнішньоекономічного договору або контракту про транскордонне перевезення відходів, у тому числі специфікація до договору або контракту;

2) відомості про походження і склад відходів, які є об'єктом транскордонного перевезення;

3) рішення про класифікацію товару згідно з УКТ ЗЕД центрального органу виконавчої влади, що реалізує політику у сфері державної митної справи, або висновок Торгово-промислової палати України чи підприємства, що має дозвіл на здійснення митної брокерської діяльності, про ідентифікацію відходів.

У разі ввезення відходів для відновлення додатково подаються:

відомості про особу, що відповідає за відновлення відходів, місцезнаходження об'єкта оброблення відходів, код запланованої операції з відновлення відходів, номер у Реєстрі дозволів на здійснення операцій з оброблення відходів;

висновок акредитованих лабораторій про те, що відходи, які є об'єктом транскордонного перевезення, не мають небезпечних властивостей, наведених у Переліку властивостей відходів, які роблять їх небезпечними (додаток 3) [18].

У разі ввезення відходів рослинного походження, додатково до вищеперелічених документів подається фіто-санітарний сертифікат, який має містити відомості про відсутність зараження таких відходів шкідниками.

У разі ввезення відходів пневматичних шин додатково подаються відомості про відсоток зношення.

У разі ввезення відходів металу, додатково подаються відомості щодо радіологічного контролю та вибухонебезпечності.

У разі ввезення відходів хутра та шкіри додатково подаються відомості про відсутність сполук шестивалентного хрому та біоцидів або збудників інфекцій.

Строк дії висновку на транскордонне перевезення відходів становить один рік.

Підставами для прийняття рішення про відмову у видачі висновку на транскордонне перевезення відходів є:

1) виявлення недостовірної інформації в документах, поданих для видачі висновку на транскордонне перевезення відходів;

2) подання документів, необхідних для видачі висновку на транскордонне перевезення відходів, не в повному обсязі або їх невідповідність встановленим законодавством вимогам;

3) у разі імпорту відходів для відновлення - відсутність у особи, що відповідає за відновлення відходів, дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів щодо управління видом відходів, який планується до ввезення, або відсутність потужностей щодо відновлення кількості відходів, яка планується до ввезення.

Видача або надання відмови у видачі висновку на транскордонне перевезення відходів здійснюється безоплатно протягом 10 робочих днів з дня одержання центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну

політику у сфері управління відходами, заяви, відомостей та документів, необхідних для його видачі.

Підставами для прийняття рішення про анулювання висновку на транскордонне перевезення відходів, крім випадків, передбачених Законом України "Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності", є:

1) встановлення факту надання в заяві про видачу висновку на транскордонне перевезення відходів та доданих до неї відомостей і документах недостовірної інформації;

2) здійснення суб'єктом господарювання видів господарської діяльності, на які отримано висновок на транскордонне перевезення відходів, з порушенням вимог законодавства, щодо яких надавався припис про їх усунення.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28.02.2019 № 2697-VIII. Відомості Верховної Ради України від 19.04.2019— 2019 р., № 16, стор. 8, стаття 70.

2. Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану» від 18.03.2022 № 314 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-zabezpechennya-provazhennya-gospodarskoji-diyalnosti-v-umovah-voennogo-stanu-314>.

3. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1264-12/para0482#o482>.

4. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності : Закон України від 06.09.2005 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2806-15> Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 48, ст.483)

5. Закон України «Про адміністративні послуги», Відомості Верховної Ради України від 09.08.2013— 2013 р., № 32, стор. 1705, стаття 409.

6. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» Відомості Верховної Ради України від 21.07.2017— 2017 р., № 29, стор. 12, стаття 315.

7. Закон України «Про охорону атмосферного повітря». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 50, ст.678.

8. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку проведення робіт, пов'язаних з видачою дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку суб'єктів господарювання, які отримали такі дозволи» від 13 березня 2002 р. № 302

9. Водний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, № 24, ст.189.

10.Наказ Міністерства екології та природних ресурсів країни «Про затвердження форми дозволу на спеціальне водокористування та форми нормативного розрахунку водокористування і водовідведення» 23.06.2017 № 234 Зареєстрований в Міністерстві юстиції України 21 липня 2017 р. за № 887/30755

11.Кодекс України «Про надра» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 36, ст.340) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80#Text>

12. Закон України "Про нафту і газ"(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 50, ст.262) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2665-14#Text>

13. Порядок проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2020 року № 993.

14. Закон України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення надання адміністративних послуг при набутті та реалізації прав на об'єкти тваринного та рослинного світу та інших питань охорони та використання тваринного і рослинного світу 2018 р., № 41, ст. 320;

15. Закон України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів». Відомості Верховної Ради України від 27.04.2012 – 2012 р., № 17, стор. 734, стаття 155.

16.Закон України «Про мисливське господарство та полювання». Відомості Верховної Ради України від 05.05.2000.– 2000 р., № 18, стаття 132.

17.Закон України «Про Червону книгу України». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 30, ст.20 .

18.Закон України «Про управління відходами» № 2320-ІХ. 20.06.2022 Офіційний вісник України від 22.07.2022— 2022 р., № 56, стор. 21, стаття 3270, код акта 112458/2022